

Magyarország Nagykövetsége

Asztana, Kazahsztán

Kárteszi Nándor agrár-, és környezetügyi szakdiplomata éves szakmai beszámolója

2014/2015

Tartalom

Bevezetés.....	4
A 2014-15-ös időszak kiemelt jelentőségű, magas szintű találkozási, látogatások:.....	4
Az asztanai nagykövetség szervezésében és közreműködésével létrejött további események:.....	4
Kazahsztán rövid bemutatása:	5
Kazahsztán politikai helyzete:	6
Belpolitikai erőviszonyok.....	7
Az utódlás kérdése	7
Külpolitikai áttekintés.....	9
Értékelés Kazahsztán gazdaságáról:	11
A kazah állami eszközkezelők:.....	12
A kazah gazdaság fő problémái az elmúlt év során:.....	20
Magyar cégek piacra lépésének feltételei, akadályai.....	22
Az exportpiac általános jellemzői:.....	22
Az exportpiacot befolyásoló politikai, szakpolitikai, társadalmi kockázatok:	23
Az exportpiac fogyasztási szerkezete:	24
Gátló tényezők, amelyek jellemzően megnehezítik, esetenként ellehetetlenítik a magyar vállalatok belépését, valamint tevékenységét Kazahsztánban:...	25
Általános keretfeltételek.....	25
Helyi piaci sajátosságok.....	25
A magyar cégek oldalán jelentkező gátló tényezők:	27
Mezőgazdaság számokban, táblázatok	28
Növénytermesztés vetésterület.....	29

Bruttó terméshozamok	29
Olajosnövények hozama	30
Gabonafélék hozama, ezer tonna	32
Burgonya, ezer tonna	33
Zöldségfélék.....	34
Cukorrépa.....	35
Gyapot	35
Burgonya	35
Tevék száma	36
Tejtermelés.....	37
Tejtermelés, tehenészetek	38
Hústermelés	38
Juhok és kecskék száma	39
Állattenyésztés, darabszámok.....	40
Tojás	41
Növénytermesztési hozamok	42
Cukorrépa vetésterület	43
Burgonya vetésterület.....	43
Olajos növények vetésterület.....	44

Bevezetés

Magyarország és az idei évben 550 éves Kazahsztán között hagyományosan problémamentesek a kétoldalú kapcsolatok. Az elmúlt évben a kazah magyar kapcsolatokban történtek:

A 2014-15-ös időszak kiemelt jelentőségű, magas szintű találkozási, látogatások:

- 2014. június 3. Karim Maszimov kazah miniszterelnök budapesti látogatása
- 2014. augusztus 7-11. Arisztanbek Muhamediuli kazah kulturális miniszter magyarországi látogatása
- 2014. szeptember 3-6. dr Darák Péter Kúria-elnök kazahsztáni tárgyalásai
- 2014. szeptember 15. Íjgyártó István keleti nyitáért felelős KKM helyettes államtitkár asztanai konzultációi
- 2014. október 17-18. Nikoletti Antal az NGM külgazdaságért felelős helyettes államtitkárának tárgyalása a kazah Nemzetgazdasági Minisztériumban
- 2014. október 17-én a milánói ASEM margóján külön megbeszélést tartott Orbán Viktor miniszterelnök és Nazarbajev kazah elnök
- 2014. október 21. Kabibulla Dzsakupov kazah Mazsilisz-elnök budapesti látogatása
- 2014. november 7-én Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter a nyugat-kazahsztáni Atyrauban ünnepélyesen megnyitotta hazánk első kazahsztáni tiszteletbeli konzulátusát
- 2015. február 18. Szöcs Géza miniszterelnöki főtanácsadó asztanai látogatása
- 2015. február 19. Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter asztanai hivatalos látogatása
- 2015. március 16-19. Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter kazahsztáni és kirgizisztáni látogatása
- 2015. március 31. és április 2. között Orbán Viktor miniszterelnök hivatalos látogatása Kazahsztánban. A küldöttség tagja volt Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter, Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter, Trócsányi László igazságügyi miniszter, Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter, Seszták Miklós nemzeti fejlesztési miniszter és Polt Péter legfőbb ügyész is, akik közül többen kétoldalú tárgyalást is folytattak kazah partnereikkel

Az asztanai nagykövetség szervezésében és közreműködésével létrejött további események:

- 2014. január 28. „A Kazahsztán-EU partnerség erősítése” c. budapesti szeminárium

- 2014. február 12. a WizzAir légitársaság vezérigazgatójának asztanai tárgyalásai a közvetlen Budapest-Asztana légi járat beindításának lehetőségéről
- 2014. március 14. szeminárium Almatiban „Sikeres regionális együttműködés – nemzetközi tapasztalatok” témában, melyen bemutattuk a V4-együttműködés tapasztalatait
- 2014. április 24. az EXIMBANK küldöttségének asztanai tárgyalásai a KazAgro állami holdinggal közös mezőgazdasági projekteket finanszírozó alap létrehozásáról
- 2014. május 14. a kétoldalú Szervezett Bűnözés Elleni Vegyes Bizottság asztanai ülése
- 2014. május 21-23. Becsey Zsolt külügyi és külgazdasági koordinátor asztanai látogatása és részvétele az Asztanai Gazdasági Fórumon
- 2014. június 26-28. A magyar útdíj-projektben érintett cégek vezetőinek látogatása Asztanában, megbeszélések Zsenisz Kaszimbek miniszterrel, valamint a Kazavtozhol vezetőivel
- 2014. augusztus 7-8. között Asztanában tárgyalt a magyar légügyi főigazgató a Budapest és Asztana közötti közvetlen légi járat megnyitásáról
- 2014. szeptember 24. Mándoki Kongur István turkológus születésének 70. évfordulója alkalmából asztanai fórum és a tudós nevét viselő könyvtár megnyitása
- 2014. október 8. az EXIMBANK küldöttségének asztanai tárgyalásai a magyar kazah üzleti alappal kapcsolatos kérdésekről,
- 2014. december 9-10. Laszlóczki Imre nagykövet tárgyalásai Tádzsikisztánban a Külügyminisztériumban, a Kereskedelmi Kamaránál, a Richter Gedeon képviselőn
- 2014. december 5-én nagykövetségünk Kirgizisztán témában szervezett tanácskozást a Kirgizisztánba is akkreditált asztanai nagykövetek számára, amelyen előadást tartott Yerlan Karin, a Kazah Stratégiai Kutatások Intézetének igazgatója
- 2015. március 16. Magyar Nemzeti Nap Almatiban, Magyar Dasztarhan
- Laszlóczki Imre nagykövettel több interjú jelent meg a kazah sajtóban a magyar külpolitikáról, a magyar-kazah kapcsolatokról.

Kazahsztán rövid bemutatása:

Kazahsztán Közép-Ázsiában helyezkedik el. Határos Oroszországgal, Kínával, Kirgizisztánnal, Üzbegisztánnal, Türkmenisztánnal. Nyugaton a Kaszpi-tenger határolja.

Területe: 2.724.900 négyzetkilométer. Területét tekintve Kazahsztán a Föld kilencedik legnagyobb állama, Oroszország, Kína, az USA, Argentína, Brazília, Kanada, India és Ausztrália után.

Nyersanyagforrások: Kazahsztán a világon a hatodik helyet foglalja el nyersanyagok tekintetében. A világ tíz legnagyobb földgáz- és kőolajtartalékkal rendelkező országának egyike. A kazahsztáni uránlelőhelyek a második helyet foglalják el a világ urán tartalékai között. Napjainkig több mint 250 kőolaj és földgáz lelőhelyet tártak fel Kazahsztánban, amelyek jobbra az ország nyugati területén találhatóak. A legnagyobbak: Tengiz (a feltárt olajforrások nagysága több mint 1 milliárd tonna), Karacsaganak földgáz lelőhelye (1,3 trillió köbméter), Kasagan (a Föld egyik legnagyobb kőolajtartalékával rendelkező lelőhelye, becslés szerint mintegy 7 milliárd tonna kőolaj). Kazahsztán cink, wolfram és barit tartalék szempontjából első helyen áll a világon. Króm, foszfor, ezüst, ólom és krómtartalmú érccek szempontjából a második, réztartaléka és fluorit tartaléka a harmadik, molibdén tartaléka a negyedik, aranytartaléka a hatodik, vasérc tartaléka (16,6 milliárd tonna) a nyolcadik a világon.

Fővárosa Asztana, amely 1997 óta folyamatosan épül, és növekszik, jelenleg mintegy 800 ezer ember lakja. A kazah vezetés célja a 1,5-2 milliós lakosságszám elérése.

Adminisztratív-szerkezeti felépítése: 14 területi egység (akimátus, kormányzóság), 84 város, 159 kerület, 241 település, 2042 falusi (auli) körzet.

Kazahsztán politikai helyzete:

A kazah Parlament alsóházában (Mazsilisz) a 2012. évi választásokat követően három párt osztozik a képviselői helyeken: az elnök vezette Nur Otan Párt, az Ak Zsol Párt (a vállalkozói érdekeket képviselő párt) és Kazahsztán Kommunista Néppártja (KKNP). A Kazah Köztársaságban kialakított elnöki berendezkedésnek megfelelően az elnöknek van kormánya, és az elnök határozza meg a kormány programját. Több stratégiai dokumentum épül egymásra, és számos program fut párhuzamosan. Jelenleg a Stratégia 2050, illetve a Nurly Zsol elnevezésű, az elnök által meghirdetett középtávú program áll a középpontban.

Az idei elnökválasztáshoz kapcsolódóan az államfő választási programot is meghirdetett, amely a következő fő célokat rögzíti: kivédeni a külső tényezők negatív hatását, megtartani a fejlődés elért ütemét, megalapozni a további növekedést, továbbá folytatni a haladást abba az irányba, hogy Kazahsztán bekerüljön a világ 30 legfejlettebb állama közé.

A kitűzött célok eléréséhez meg kell valósítani öt intézményi reformot:

- szakszerű és autonóm államapparátus megteremtése,
- a törvényesség (joguralom) megvalósítása,
- iparosítás és a diverzifikációra alapozott gazdasági növekedés,

- nemzetépítés, valamint
- átlátható és elszámoltatható állam megteremtése.

A tervezett reformok összetett folyamatának kidolgozására az államfő létrehozta a Nemzeti Modernizációs Bizottságot, és Maszimov kormányfőt nevezte ki annak elnökévé, Nigmatulint, az Elnöki Hivatal vezetőjét pedig elnökhelyettesé. Az NMB tagjai: A. Bejszembajev, a Szenátus elnökhelyettese, T. Donakov elnöki hivatal vezetőjének helyettese, E. Doszajev nemzetgazdasági miniszter, B. Majlybajev elnöki hivatal vezetőjének helyettese, D. Nazarbajeva Mazsilisz-elnökhelyettes, E. Orynbajev elnöki tanácsadó és - külső szakértőként Shigeo Katsu, a Nazarbajev Egyetem japán elnöke. Az NMB alatt - az intézményi reformoknak megfelelően - több szakértői csoport fog működni.

Belpolitikai erőviszonyok

A kazah belpolitika alakulását az elmúlt negyedszázadban Nurszultán Nazarbajev határozta meg. Hatalmi pozíciója a Kazah SzSzk kormányfőjévé 1984-ben történt kinevezése óta folyamatosan erősödött. A függetlenség elnyerése után többpártrendszer jött létre.

A függetlenség elnyerése óta eltelt 25 évben a nyersanyagban, mindenekelőtt szénhidrogénekben gazdag ország erőteljesen nyitott a világ felé, a korábbi teljes orosz függést egy diverzifikáltabb gazdasági struktúra váltotta fel, amely a nyugati befektetőknek már kellő garanciát volt képes nyújtani, és így nagyszabású befektetésekkel bekapcsolódtak az ásványkincsek kiaknázásába. Ez képezi a politikai stabilitás gazdasági alapját.

A 75 éves elnök, készülve az elkerülhetetlen hatalmi váltásra, a jelenlegi központosított elnöki rendszerről egy a kiegyensúlyozottabb, a népképviselői szervek nagyobb hatáskörére alapozott modell kialakítását hirdette meg.

Napjaink Kazahsztánjának a lakossága, az európai etnikumok jelentős részének elvándorlása ellenére, a 2001. évi mélyponthoz képest 3,5 millió fővel nőtt, az egy főre jutó GDP tekintetében (kb. 14.000 USD) a Románia és Magyarország közötti szinten áll. Komoly kihívás, hogy a világgazdasági változások miatt az elmúlt évben kb. 30 százalékkal visszaestek a költségvetés – főként a nyersanyag-szektor által biztosított – bevételei.

Az utódlás kérdése

A kazah belpolitika több éve látenszen napirenden lévő, ugyanakkor a felszínen csak találgatásként és nem sürgetően megoldandó problémaként megjelenő kérdése: ki lesz a jelenleg 75 éves Nazarbajev utódja az államfői poszton?

A rangsorokban megtestesülő prognózisok valóságalapjának ellenőrzésére csak a tényleges váltás ad majd végleges választ.

A posztszovjet régióban, de különösen annak ázsiai utódállamaiban az erősen központosított, egyszemélyi vezetésen alapuló hatalomgyakorlás a jellemző. Az alulról építkező, a demokratikus elemeket ténylegesen alkalmazó modell általában még formálisan sem valósul meg, arra nincs szervesen megalapozott társadalmi igény.

A közép-ázsiai térség esetén kiemelésre méltó, hogy a történelmi fejlődés során most először vált lehetségessé a többpárti demokratikus berendezkedés létrehozása, amelynek **nincsenek hagyományai, illetve előzményei**. A jogállami keretek kiépítése mellett, azzal párhuzamosan, továbbra is meghatározóak a felsőbb hatalom által kézben tartott döntéshozatali csatornák, az informális – gyakran törzsi-nemzetségi alapokra visszavezethető – kapcsolatok, amelyek egyik legfőbb jellemzője a szigorú alá-fölérendeltség és a belső lojalitás.

Kazahsztánban a hatalommegosztás elve nem a hatalmi ágak között, hanem az üzleti érdekcsoportok és erőközpontok, valamint a törzsi alapon szerveződő szövetségek között érvényesül.

Az ismert 43 törzs három nagyobb szövetséget, zsuszt alkot, de vannak még különálló törzsek is. A három törzsszövetség: Ulu (Nagy) Zsusz, az Orta (Középső) Zsusz és a Kisi (Kis) Zsusz. **A jelenlegi elnök az Ulu/Nagy Zsuszhoz tartozik, és általános szakértői vélemény szerint sikereinek kulcsa az üzleti érdekcsoportok közötti kiegyensúlyozó politikája mellett a törzsszövetségek közötti egyensúly fenntartásában rejlik.** Tovább árnyalja a képet, hogy az elnök előlétele folytán közel áll az Orta Zsuszhoz tartozó ún. karagandai csoporthoz, amely szintén jelentős és szerteágazó üzleti érdekeltségekkel rendelkezik. A kazah belpolitikának ugyanakkor különleges eleme, hogy tucatnyi kiemelkedő személyiség működik az egyes alrendszer élén, akiknek befolyását és népszerűségét az elnök finomhangolással tartja kézben, ügyelve arra, hogy egyikük se erősödjön meg túlságosan a többi rovására.

A jelenlegi nemzetközi helyzetben megnőtt a kazah utódlás külpolitikai jelentősége is. Elsősorban Moszkvának fűződnek létfontosságú érdekei ahhoz, hogy Aszتانában az orosz érdekeket kellő tisztelettel kezelő vezetés uralkodjon. **Az ukrainai válság, amely az ukrán eliten belüli megosztottsággal is összefügg, továbbá a hidegháború zéróösszegű játszmáit idéző szembenállás Oroszország és a Nyugat között, az ázsiai orosz fellépés érzékelhető erősödése, vagy az ázsiai biztonságot komolyan befolyásoló új kihívások kezelése is csak akkor lehet hatékony, ha Kazahsztán kellőképpen számol a gazdasága és biztonsága szempontjából meghatározó külföldi államok érdekeivel.** Arra lehet számítani, hogy az utód kiválasztásának folyamatát mindhárom nagy szereplő – a Nyugat (USA, EU), Oroszország és Kína – nyílt és leplezett technikákkal megpróbálja majd befolyásolni. Ebben a játszmában a Nyugat – a legnagyobb és legperspektivikusabb befektető – elsősorban gazdasági eszközökkel, Oroszország az orosz nemzetiségi kisebbség kártyájával, gazdasági és katonai befolyásával, Kína pedig a gazdasági és biztonsági eszköztár együttes alkalmazásával próbálja majd érvényesíteni érdekeit.

Az utódlás lehetséges alkotmányos eljárásai

Az utódlás alkotmányos keretei tisztázottak. Az első elnököt többször is újraválaszthatják. Utódai egymást követően legfeljebb két alkalommal tölthetik be ezt a pozíciót. Az elnököt – tartós munkaképtelensége esetén – egészségügyi okból $\frac{3}{4}$ -es többséggel felmentheti a kétkamarás parlament egy egészségügyi szakbizottság állásfoglalása és az Alkotmánytanács által elfogadott véleménye alapján. Az elnök felmentése, leváltása vagy halála esetén az elnöki mandátum még hátralévő idejére a Parlament felsőházának, a Szenátusnak az elnöke lép az elnöki pozícióba, illetve, ha ez nem lehetséges, akkor a Parlament alsóházának elnöke veszi át a posztot, ha pedig ő sem veheti át, akkor a kormányfő lép az államfői funkcióba. Az így előrelépő lemond korábbi pozíciójáról, továbbá jogköre nem terjed ki alkotmánymódosítás kezdeményezésére.

Az utódlási folyamatról általánosságban elmondható, hogy politikailag egyelőre körvonalazatlan. Szükség esetén roppant gyorsan keresztülvihetők azok az alkotmányos és törvényi változtatások, amelyekkel a jelenlegi egyközpontú hatalmi struktúra egy többcentrumú modellé alakítható.

Az utódlási folyamat megkésettsége, az átadás elmaradása növeli annak kockázatát, hogy az *ad hoc* helyzetben elsőként befutó győztes mögött nem jön létre az elit tartós konszenzusa.

Külpolitikai áttekintés

Kazahsztán fiatal államként rendkívüli figyelmet szentel nemzetközi hírneve, presztízse építésének. 2014. január 30-án fogadták el Kazahsztán új külpolitikai stratégiáját, mely a 2014-2020-as időszakra határozza meg az ország külkapcsolataira vonatkozó prioritásait. A lényeg: **Kazahsztán sokvektorú külpolitikát folytat**, amelynek középpontjában a nemzeti érdekek állnak. Legjelentősebb partnerei: Oroszország, Kína, az USA, az EU-tagállamok, de nagy figyelmet szentel a fejlődő világnak is. Kazahsztán kiemelt célja, hogy nemzetközi kapcsolatai előmozdítsák az országban található hatalmas ásványi vagyoni kitermeléséhez szükséges külföldi befektetéseket. Ennek megfelelően arra törekszik, hogy pártatlan mediátorként közvetítsen nemzetközi konfliktusok megoldásában: eddig az iráni nukleáris kérdéshez, az ukrajnai válsághoz és – legutóbb – a szíriai konfliktushoz kapcsolódóan ajánlotta fel közreműködését.

Kazahsztán kiemelt külpolitikai prioritása az **Eurázsiai Gazdasági Unió**, amelynek alapító okmányát 2014 májusában írta alá Asztanában a kazah, az orosz és a belorusz elnök. A 2015. január 1-jén létrejött gazdasági szövetség Nazarbajev elnök személyes sikere is, mivel 1994-ben ő kezdeményezte a szervezet létrehozását. Kazah részről az EGU-t egyenjogú felek önkéntes gazdasági-kereskedelmi szövetségének tekintik, amelyben a tagállamok a kölcsönös előnyök érdekében vesznek részt, megőrizve politikai szuverenitásukat. Kazahsztán – történelmi okokból, illetve a gazdasági realitások talaján – kiemelt figyelmet fordít a **FÁK-térségre**.

2014. október 9-én Brüsszelben Nazarbajev elnök és Barroso bizottsági elnök kézjeggyével látta el a Kazahsztán és az **Európai Unió** közötti kiterjesztett Partnerségi és Együttműködési Megállapodást (PCA), amely a politika, a biztonság, a gazdaság, a kereskedelem, a befektetések, a jog, az oktatás és a kultúra területén erősítik az együttműködést az EU és Kazahsztán között, valamint kitér a vízumrendszer könnyítésére is. Kazahsztán a Vámunió és az EGU tagjaként kész mélyíteni együttműködését az Európai Unióval.

A regionális és a tágabb értelemben vett biztonság erősítése fontos összetevője a kazah külpolitikának. Az **ENSZ** erősítése fontos célja Asztanának, ezért is pályázik Kazahsztán az ENSZ BT nem állandó tagságára a 2017-2018-as időszakra. Ez lehetőséget biztosítana arra, hogy felhívják a figyelmet olyan fontos kérdésekre, mint az energetikai és élelmiszer biztonság, vízenergiái kérdések és a proliferáció. A kazah Külügyminisztérium aktívan közreműködik az ENSZ tevékenységében, ennek egyik példája, hogy aktívan dolgoznak az ENSZ Almatiban megalapítandó regionális központjának létrehozása érdekében.

Kazahsztán számottevő együttműködést folytat az EBESZ-szel, amelynek kazahsztáni jelenléte 2015 januárjától projekt-irodai szintre esett vissza, azaz megnőtt a kazah kormány ellenőrzése a szervezet itteni tevékenysége felett.

Kazahsztán aktívan részt vesz a **CICA** (Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia) tevékenységében, Nazarbajev elnök idén május 21-én részt vett a szervezet Sanghajban rendezett csúcstalálkozóján. A kazah államfő itt javaslatot tett arra, hogy a jelenleg konferencia formában működő CICA alakuljon át – EBESZ-minta alapján – Ázsiai Biztonsági és Fejlesztési Szervezetté.

2014. egyik fontos eseménye volt kazah szempontból az októberben, Milánóban megrendezett **Ázsia-Európa Találkozó** (ASEM), melyen Kazahsztán első alkalommal vett részt a szervezet teljes jogú tagjaként. A fórumon Nazarbajev elnök több magas szintű találkozót is lebonyolított, itt találkozott Orbán Viktor miniszterelnök úrral is.

Ukrajna kérdése: Kazahsztán egy stabil és független Ukrajna megmaradásában érdekelt, így aktívan részt vesz minden olyan fórumon, amely a helyzet megoldására irányul. Asztana továbbra is a konfliktus békés, tárgyalásos megoldását tartja egyedüli lehetőségnek. Az elnök mindent megtesz annak érdekében, hogy közelebb hozza a feleket egymáshoz.

Afganisztánnal csak a gazdasági kapcsolatok megerősödése után képzelhető el mélyebb politikai együttműködés. Kazahsztán rendszeresen nyújt humanitárius segítséget Afganisztánnak.

A „Kazahsztán-2050 Stratégia” megvalósítását mozdítja elő az **aktív gazdaságdiplomácia**, amely a külföldi tőke és befektetések bevonására fókuszál. A kazah Külügyminisztérium rendszeresen szervez kerekasztal-megbeszéléseket e témában. Kiemelten kezelik a felkészülést az asztanai EXPO-2017-re. Meghirdetett cél, hogy Kazahsztán a régió pénzügyi központjává váljon. Ennek jegyében jó kapcsolatokra törekszenek az olyan nemzetközi pénzügyi intézményekkel, mint a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank, a Nemzetközi Valutaalap, az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank és az Ázsiai Fejlesztési Bank.

Atomfegyverek leszerelése: Kazahsztán függetlenségének kezdete óta az atomfegyver-ellenes mozgalom élharcosa. Kazahsztán példamutató szerepet vállal ezen a téren. Az államfő mindig kiállt a nukleáris fegyverek leszerelése mellett.

A kazah külpolitikai stratégia egyik fontos pontja a **kazah állampolgárok és jogi személyek védelme**, amihez a Külügyminisztérium által fenntartott, 66 országban működő 88 konzulátus és 70 tiszteletbeli konzulátus ad háttérrel.

Értékelés Kazahsztán gazdaságáról:

A kazah gazdaság a GDP korábbi 7% körüli növekedése lassulni látszik, 2013-ban már csak 6% körüli volt a növekedés, 2014-ben 4,3 %. Megjegyzendő, hogy a 2014. Az idei évre 1-1,5%-s növekedést várnak az elemzők.

Gazdasági mutatók:

- GDP (Mrd. USD): 224,41
- GDP (USD/fő): 12,950
- GDP növekedése (%): 4,3
- Infláció mértéke (%): 7,4
- Munkanélküliségi ráta (%): 5 (2014 (1-9 hó))

A kazah gazdaság az utóbbi évtizedek látványos eredményei ellenére sok problémával küzd. A gazdaság diverzifikációja lassan halad: A fő bevételi forrás továbbra is a nyersanyagok kitermelése, azok feldolgozása a törekvések ellenére továbbra sem meghatározó. A gazdasági több lábon állást továbbra is nehezíti a megfelelő szakembergárda hiánya, a modern technológiák ismeretének hiánya, valamint a megfelelő képzési rendszerek és az oktatás hiányosságai.

A kazah elit továbbra sem hazájában fekteti be vagyonát. A százezres nagyságrendű KKV-k kétharmada nem aktív. A mezőgazdaság továbbra sem önellátó. A kazah mezőgazdasági vezetés jelenleg külföldi tőke és technológia Kazahsztánba vonzásával próbálja a hiányzó feldolgozóipart megteremteni.

A világgazdasági helyzet miatt 2014-ben visszaestek a kazah költségvetés bevételei. Kazahsztán főbb exporttermékei (olaj, színes fémek, vas és acél) világpiaci árának csökkenése miatt a bevételek jóval a tervezett szint alatt alakultak. A vezetés a szociális intézmények fenntartására és a szociális kiadások maradéktalan kifizetésére fekteti a hangsúlyt, és igyekszik minimalizálni a gazdasági növekedés lassulását. A tervbe vett főbb intézkedések:

- a költségvetési kiadások 10 %-os csökkentése,

- vészhelyzeti tartalékalap létrehozása 250 Mrd KZT (kb. 1,35 Mrd USD) értékben,
- a gazdaság átfogó dollártalanítása jegyében kétszeresére nő a garantált betétek nagysága, 4 %-ról 3 %-ra csökken az USD-betétek ajánlott maximális kamatlába, napirenden van a nemzeti cégek USD-betéteinek tengésítése a lehető legnagyobb mértékben,
- a Kazah Nemzeti Bank kiemelt feladata az infláció alacsony szinten tartása és a KZT hirtelen árfolyamváltozásának elkerülése,
- a Kazah Nemzeti Banknak meg kell teremtenie a feltételeket ahhoz, hogy nőjön a vállalkozások kereskedelmi banki hitelezése,
- új értékesítési piacokat kell feltárni a kazah áruk számára; kiemelt célterület: Kína,
- a belső piac védelmét célzó intézkedéseket kell hozni, továbbá erősíteni kell a kazah termékek pozícióját „Kazah termék” bolti részlegek megnyitásával,
- az agráripari komplexum támogatását a KazAgro Holdingon keresztül a jelenlegi 313 Mrd KZT-ről 500 Mrd tengére kell növelni,
- az Almatiban zajló metróbővítés eszközeinek egy részét szociális célra kell fordítani,
- bevonják a kazah építőipari cégeket az EXPO 2017 kiállítás munkálataiba,
- regionális foglalkoztatási programokat kell kidolgozni, továbbá javítani kell a munkanélküli ellátás rendszerét.
- csökkentik az üzemeltetési és beruházási kiadásokat az állami eszközkezelőknél, a Szamruk-Kazina Alapnál, a Bajterek Alapnál és a KazAgro Holdingnál,

A kazah állami eszközkezelők:

A kazah állami eszközkezelők tulajdonában óriási gazdasági, politikai hatalom összpontosul, melyeket felhasználva a kazah vezetés minden szinten képes irányítani a gazdaságot, a fejlesztéseket, az állami befektetéseket, a mezőgazdaságot. A három eszközkezelő felelős a kazah lakosság foglalkoztatásának nagy részéért, így szociális szerepük óriási. Az általában veszteségesen működő cégek rendkívül jól használhatók az elnök káderpolitikai elképzeléseinek megvalósításához, hiszen egyes vállalatok irányításával óriási személyes vagyon felhalmozása lehetséges. Az eszközkezelők kezében összpontosuló vagyon egyúttal alkalmas a magánvagyon kontrollálására és ellenőrzésére is. Elindult egy reformfolyamat az eszközkezelők veszteséges ágainak privatizálása, az átláthatóság növelése és a korrupció csökkentése érdekében, de várhatóan ezek a folyamatok csak nagyon lassan fognak eredményre vezetni. A fentiek fényében tanulságként vonható le, hogy a kazah eszközkezelők tulajdonában lévő cégek vezetését sokszor nem a cég számára való profitszerzés motiválja, hanem saját politikai és gazdasági érdekeiket látják egy-egy

külföldi üzleti partnerben. Tekintettel arra, hogy a vezetők politikai kinevezettek, a gazdasági irányítást gyakorlatban az apparátus látja el. Ennek tudomásulvétele és kihasználása szükséges a sikeres gazdasági kapcsolatok kiépítéséhez, az üzletek megkötéséhez az országban.

Kazahsztán állami bevételeinek negyede származik az olajipari bevételekből, melyek egy része a Nemzeti Alapban halmozódik fel tartalékként. A bevételek elosztásához, valamint a politikai rendszer fenntartásának biztosításához Nazarbajev elnök állami eszközközkezelőket hozott létre. Ezek az állami holdingok felelősek az olajbevételek elosztásáért, a gazdasági fejlődés fenntartásáért, a fejlesztések finanszírozásáért, de ugyanakkor rendkívüli szociális fenntartó szerepük is van. Az alábbiakban összefoglaljuk a nemzeti tartalékot kezelő Kazah Nemzeti Alap működését, valamint a három nagy állami eszközközkezelő, a Szamruk-Kazina, a Baiterek Holding és a KazAgro tevékenységét.

A Kazah Nemzeti Alap

A Kazah Nemzeti Alap Nurszultán Nazarbajev elnök 2000. augusztus 23-án született rendelete alapján jött létre, tulajdonosa a Pénzügyminisztérium, kezelője a kazah Nemzeti Bank. Az alap Két legfőbb funkciója a gazdasági stabilitás biztosítása és tartalék felhalmozása a jövő generációi számára. Bevételei elsődlegesen az olajágazat bevételeiből, az adókból, a privatizációból és a föld eladásokból származó jövedelmekből származnak. A jelenlegi tartalékok meghaladják a 102 milliárd dollárt.

Az alap felügyeletét egy Tanács látja el, tagjait az elnök jelöli ki:

- Kazahsztán elnöke,
- a miniszterelnök,
- a Szenátus (felsőház) elnöke,
- a Mazsilisz (alsóház) elnöke,
- az elnöki adminisztráció vezetője,
- a Nemzeti Bank elnöke,
- a miniszterelnök-helyettes,
- a pénzügyminiszter,
- a Számvevő Bizottság elnöke,
- a gazdasági és pénzügyi tervezésért felelős miniszter.

Az alap dollár tartalékait a kazah kormány Nemzeti Banknál vezetett számláján helyezik el. A Nemzeti Alapban felhalmozott tartalékok felhasználása három kategóriára van szabályozva:

1. A kormányzatnak juttatott garantált átutalások, amelyek a költségvetés elsődleges bevételeit jelentik. A jelenlegi szabályozás szerint a kormánynak évente utalt összeg nem lehet magasabb 8 milliárd dollárnál és azt kizárólag gazdaságfejlesztési célokra lehet felhasználni.
2. A „Szamruk-Kazina” állami holdingnak való direkt átutalások.
3. Az alap működéséhez szükséges és külső ellenőrzéshez szükséges költségek fedezése.

A megtakarítások 80%-át külföldi valutában (dollár, euró, font, jüan és ausztrál dollár) a stabilitási portfólióban tartják, kisebb hányada a megtakarítási portfólióba kerül, vagy a kormányzatnak folyósítják. A bevételeknek csak egy kis hányada kazah tengében, amelyeket egy ún. „belföldi számlán” helyeznek el, a mindennapi kiadásokra.

Az utóbbi időben az olajár zuhanása, az Oroszország ellen bevezetett nyugati szankciók, valamint az ukrajnai események egyaránt negatívan érintették a kazah gazdaságot, ezért Nazarbajev elnök egy új, a belső piacra, a fogyasztás felpörgetésére és munkahelyteremtésre koncentráló gazdasági programot – „Út a jövőbe” – mutatott be 2014 végén. A gazdaságélénkítő program kiadásait a Nemzeti Alapban felhalmozott tartalékokból kívánják finanszírozni.

A „Szamruk-Kazina” kazah állami holding

A teljes nevén Szamruk-Kazina Független Jóléti Alap Részvénytársaság 2008 októberében jött létre Nurszultán Nazarbajev rendelete (A nemzetgazdaság versenyképessége és fenntarthatósága érdekében hozott intézkedések) nyomán, maláj és szingapúri mintára. Az Alap két meglévő részvénytársaság, az állami vagyongazdálkodásért felelős „Szamruk” és a fenntartható gazdasági fejlődésért felelős „Kazina” egybeolvasztásából jött létre.

A Jóléti Alap Kazahsztán legnagyobb állami pénzügyi eszközkezelője, Nazarbajev elnök politikai-gazdasági rendszerének egyik pillére. A kazah GDP feléért, nagyjából 100 milliárd dollárért felelős, az általa részben vagy egészben tulajdonolt közel 600 cégnél 300.000 ember dolgozik. Egyedüli részvényese a Kazah Köztársaság kormánya, az igazgatótanács elnöke mindig a kazah miniszterelnök. Az alap kezelésébe tartoznak olyan óriáscégek, mint a KazMunajGaz; a KTZS nemzeti vasútvállalat; az áramszolgáltató KEGOC; a KazTelekom; a KazPosta; az Air Astana nemzeti légitársaság; a Nemzeti Tengerészeti Hajózási Társaság, a Kazmortranszflot; a Nemzeti Fejlesztési Alap; az uránkitermelésért felelős Kazatomprom, illetve a Nemzeti Bányászati Vállalat.

A Szamruk-Kazina irányításáért felelős igazgatótanács tagjai:

- Karim Maszimov miniszterelnök,

- Umirzsak Sukejev, a Szamruk Kazina vezérigazgatója,
- Jerbol Orinbajev elnöki tanácsadó (volt miniszterelnök-helyettes, pénzügyminiszter),
- Bahit Szultanov pénzügyminiszter,
- Jerbolat Doszajev gazdasági és pénzügyi tervezési miniszter,
- Alexander Mircsev, független igazgató,
- Sir Richard Harry Evans független igazgató,
- Nigel John Stapleton, független igazgató.

Az alap létrehozásának célja a kazah gazdaság versenyképességének és fenntarthatóságának javítása, a gazdaság modernizálása és diverzifikálása, valamint a világgpiaci változások negatív hatásainak kivédése volt. Ezeket a célokat az országos fejlesztési intézmények és állami vállalatok kezelésével, fejlesztésével és irányításával valósítja meg. A Jóléti Alap három stratégia célja:

1. A vállalat értékének hosszú távú növelése és kamatoztatása.
2. Részvétel a nemzetgazdaság diverzifikálásában és modernizálásában.
3. Szociális felelősségvállalás.

A szovjet idők nagy konglomerátumaihoz hasonló Szamruk-Kazina óriási mérete és rendkívül bürokratikus működése miatt az utóbbi években fenntarthatatlanná vált. 2014-ben az elnök utasítására megkezdték a nehézkesen és általában veszteségesen működő Alap átalakítását. Az átalakítás terve szerint:

- A következő három évben a mintegy 600-ról 300-ra csökkentik az Alap által birtokolt vállalatok számát.
- Az Alapon belüli hierarchiaszintek számát 9-ről 4-re csökkentik.
- Minden leányvállalat számára minimális megtérülési rátát határoznak meg, mely vonzóbbá teszi őket a versenyszféra számára.
- Újrafogalmazták a befektetési és működtetési stratégiákat a leányvállalatoknál.
- Teljes ellenőrzést végeznek az Alap vagyonában és gazdálkodásában, szerkezetátalakítást hajtanak végre a portfólióban.
- Megszabadulnak a nem hatékony iparágaktól és az olyan innovatív befektetési területek felé fordulnak, mint az energetika, kohászat, vegyipar, turizmus, vagy a zöld gazdaság.

Nazarbajev elnök célként tűzte ki, hogy öt éven belül az Alaphoz tartozó legalább három cégnek be kell kerülnie a „Fortune Global 500” listájába, mivel a listán szereplő vállalatok számával mérhető egy gazdaság és egy állam teljesítőképessége a nemzetközi piacokon.

A Jóléti Alap 2014-ben kiadott összesítő anyaga szerint összesen 575 cég tartozik hozzá, ebből 371 a leányvállalat és 204 a társult és közös ellenőrzés alatt álló intézmény és pénzügyi befektetés.

A konszolidációval az Alap a következő tevékenységcsoportokkal foglalkozik:

- olaj- és gázipar,
- bányászat,
- szállítás,
- távközlés,
- energetika,
- pénzügyi és fejlesztési intézmények,
- vállalati projektek.

2013. első félévéhez képest már így is kevesebb leányvállalat tartozik az Alaphoz, mivel értékesítésre kerültek a BTA Bank és leányvállalatainak részvényei, a Temirbank Rt. és más vállalatok részvényei. Jelenleg összesen 48 befektetési projektben vesz részt, 9872,3 milliárd KZT értékben. Ezek a befektetések az építkezések ideje alatt nagyjából ötvenezer, megvalósulásuk után 21 ezer munkahelyet biztosítanak majd.

A Szamruk-Kazina továbbra is a legjelentősebb és legnagyobb foglalkoztató marad az országban. Az eszközkezelő irányítja a legnagyobb bevételt termelő állami vállalatokat az országban, így politikai befolyása megkérdőjelezhetetlen.

A Baiterek Nemzeti Eszközkezelő Holding

A Baiterek Nemzeti Eszközkezelő Holdingot egy 2013. május 22-i elnöki rendelet alapján hozták létre, a Szamruk-Kazináról való leválasztással. A Baiterek Holding felel a nem olaj- és gázipari befektetések finanszírozásáért és befektetési támogatásáért és a fenntartható fejlődés elősegítéséért, szem előtt tartva a kazah gazdaság diverzifikálásának igényét. A kazah kormány által irányított Holding leányvállalatainak értéke eléri a 12 milliárd dollárt. Az eszközkezelő fő célkitűzései:

- Eredményes kockázatkezelő rendszer bevezetése.
- Az átláthatóság és a közbizalom szintjének növelése.
- A leányvállalatok közötti szoros együttműködés biztosítása.
- A leányvállalatok gazdasági hatékonyságának növelése.
- További befektetési lehetőségek bemutatása.
- Együttműködés a magánszektoral.

A Baiterek Holding pénzügyi befektetéseikért a Kazah Fejlesztési Bank, a Kazah Befektetési Alap, a Kazina Eszközkezelő és Válságkezelő felelős. Az eszközkezelő a következő fejlesztésért felelős leányvállalatokat tulajdonolja:

1. Kazahsztán Fejlesztési Bank Rt. (АО «Банк Развития Казахстана»)
2. Kazahsztán Befektetési Alap Rt. (АО «Инвестиционный фонд Казахстана»)
3. Lakás Fejlesztési Bank Rt. (АО «Жилстройсбербанк»)
4. Kazahsztán Jelzálog Vállalat Rt. (АО «Казахстанская ипотечная компания»)
5. KazExportGarant Rt. (АО «КазЭкспортГарант»)
6. Damu Vállalkozásfejlesztési Alap Rt. (АО «Фонд развития предпринимательства «Даму»)
7. Nemzeti Technológiai Fejlesztési Ügynökség Rt. (АО «Национальное агентство по технологическому развитию»)
8. Kazahsztáni Alap a Jelzálogkölcsönök Garantálására Rt. (АО «Казахстанский фонд гарантирования ипотечных кредитов»)
9. Kazina Eszközkezelő Rt. (АО «KazynaCapitalManagement»)
10. Válságkezelő Alap Rt. (АО «Фонд стрессовых активов»)

Az utóbbi tíz évben a holding (2013. előtt Samruk-Kazyna-ként) által felügyelt leányvállalatok összesen 140 befektetési projektet finanszíroztak, több mint 6 milliárd dollár értékben és további 5 milliárd dollárt bocsájtottak ki hitelként kis- és közepes vállalkozások számára. Az eddigi tevékenység eredményeként közel 85 ezer új munkahely jött létre, a támogatott vállalkozások összesen 7,5 milliárd dollár értékben termeltek árut és évi 480 millió dollárnyi adó befizetésével növelik a költségvetés bevételeit.

A Baiterek Holding irányításában a kormány fontosabb miniszterei és külföldi tanácsadók vesznek részt. Az igazgatótanács tagjai:

- Karim Maszimov miniszterelnök,
- Bakhitzsan Szagintajev miniszterelnök-helyettes,
- Aszet Iszekesev ipari és új technológiákért felelős miniszter,
- Bahit Szultanov pénzügyminiszter,
- Jerbolat Doszajev gazdasági és pénzügyi tervezési miniszter,
- Jerbol Orinbajev elnöki tanácsadó,
- Kuandik Bisimbajev, a Baiterek Holding igazgatója,
- Klaus Mangold független igazgató,
- Tomas Mirov független igazgató,
- Philipp Yeo független igazgató,
- Jerlan Kosanov, a miniszterelnökség hivatalának vezetője.

A Holding feladata tehát tulajdonképpen a kormányzat fejlesztési elképzeléseinek megvalósítása, a jelenlegi tervek szerint főként a kis- és közepes vállalkozások fejlesztésével, támogatásával. A Holding 2014-2016-ban összesen 730 milliárd kazah tenge tőkeinjekcióra számíthat a költségvetésből és a Nemzeti Alapból.

KazAgro Nemzeti Alapkezelő Holding

A KazAgro Holding Nazarbajev elnök rendelete alapján 2006-ban jött létre, 100%-os állami tulajdonlással, a kazah agrárium fejlesztése érdekében. Az élelmiszerbiztonság, az agrárium által biztosított munkahelyek megőrzése és számának növelése, a kazah export növelése kulcsfontosságú eleme a kazah gazdaságpolitikának. Ennek érdekében, agráripari fejlesztések, az állattenyésztés és a növénytermesztés támogatása mellett, a holding exporttermékek szállításához szükséges infrastrukturális fejlesztéseket is finanszíroz. A programok megvalósításához a Holding segítséget nyújt az agráripari termékek értékesítésben, úgy hogy felvásárolja a termelőktől a megtermelt árut és továbbadja azt, ezen kívül hitelt biztosít mezőgazdasági gépek, feldolgozó gépsorok és járművek beszerzéséhez, de kölcsönt nyújt élőállat, vetőmag beszerzésére is.

Az eszközközkezelő 100%-os tulajdonosa Kazahsztán kormánya, az irányítást és a felügyeletet egy igazgatótanács látja el, amely jelenleg átalakítás alatt van. A KazAgro hét leányvállalattal rendelkezik, amelyek a Holding tevékenységeinek különböző területeit fedik le:

- Agrár Hitel Vállalat (АО «Аграрная кредитная корпорация»),
- KazaAgroFinance (АО «КазАгроФинанс»),
- KazaAgroProduct (АО «КазАгроПродукт»),
- Mezőgazdasági Támogatási Alap (АО «Фонд финансовой поддержки сельского хозяйства»)
- KazAgroMarketing (АО «Казагромаркетинг»),
- KazAgroGarant (АО «КазАгроГарант»),
- Nemzeti Élelmiszerszerződéseikért felelős Vállalat (АО «НК «Продовольственная контрактная корпорация»).

Elmondható, hogy a KazAgro legnagyobb problémája is hasonló a fenti állami eszközközkezelőkével, a támogatások sokszor nem jutnak el a támogatandó vagy finanszírozandó területekre.

Magyarország szempontjából a kazahsztáni befektetések és kölcsönös üzleti lehetőségek tekintetében a mezőgazdaság az egyik legperspektivikusabb terület. Ennek érdekében a magyar Eximbank és a KazAgro közös kazah-magyar pénzügyi alapot hoz létre 40 millió USD kezdőtőkével, amely elsősorban kazahsztáni mezőgazdasági projekteket fog finanszírozni.

Az ukrajnai helyzet és az Oroszország ellen bevezetett szankciók miatt jelentősen esett a rubel árfolyama. Az olcsó rubel a kazah termelők orosz piacon való versenyképességét rontja, az orosz piacra termelő vállalkozásoknak átmenetileg jelentős bevételkieséssel kell számolniuk.

A megcsappant költségvetési bevételek miatt többször módosítani kellett a 2015-re tervezett költségvetést. A kazah gazdaság a problémák ellenére 4,3%-kal növekedett, üteme azonban lassult, és az előrejelzések szerint a tendencia 2015-ben is folytatódik majd. A 2015-ös előrejelzések 1,5-2 %-os GDP növekedést prognosztizálnak.

A válság kezelése érdekében tavaly meghirdetett Nurly Zsol („Út a jövőbe”) program a gazdaság egészére jótékony hatással lesz és további új munkahelyek létrejöttét fogja eredményezni. 2015 áprilisában a Nurly Zsol hivatalos állami programmá minősült. A program célja egy olyan gazdaságpolitika megvalósítása, amely a belső piac egységét és a hatékony gazdasági működéshez szükséges infrastruktúra kialakítását állítja a középpontba. A főbb célok:

- sugárelvű hatékony közlekedési infrastruktúra kialakítása,
- az ipari és a turisztikai infrastruktúra fejlesztése,
- az energetikai infrastruktúra fejlesztése,
- a lakás- és közmű-infrastruktúra modernizációja,
- a polgárok lakáshoz jutásának segítése,
- az oktatási infrastruktúra fejlesztése.

A program válságkezelő intézkedéseket is tartalmaz, amelyek egyes feldolgozóipari ágazatok, az agráripari komplexum és az exportőrök támogatására, valamint a belső piac védelmére és az ásványkincs-vagyon aktívabb feltárására irányulnak.

A program megvalósításával 2020-ra a következő eredmények elérésére számítanak:

- a GDP 15,7 %-os növekedése (2014-hez viszonyítva),
- 395 ezer – 87 ezer állandó és 308 ezer ideiglenes – új munkahely teremtése,
- a Világ gazdasági Fórum alpinfrastruktúra-mutató szerinti rangsorában az 57. hely elérése.

A várakozások szerint a program rövid- és hosszútávon is biztosítja a munkahelyek számának növelését, erősíti a gazdaságot, valamint az ország tranzitképességét.

A kazah gazdaság fő problémái az elmúlt év során:

A kazah kormányzat, elismerve az ország függését a külső piacoktól, úgy értékeli, hogy egyelőre megmarad a bizonytalanság a világgazdasági folyamatok tekintetében. Ez olyan evidencia, amely az elmúlt több száz évre jellemző volt.

A kazah vezetés három kockázati tényezőt határozott meg: a nyersanyag-árak terén mutatkozó bizonytalanságot, a pénzügyi-hitelezési ösztönzők csökkenését az Egyesült Államokban, ami erőteljesen csökkenti a fejlődő gazdaságokba beáramló tőke nagyságát, valamint az ukrainai helyzet eszkalációját, amely az orosz gazdaság visszaesését okozhatja.

A kazah kormány 2014-ben továbbra is a „három forgatókönyv” megközelítést alkalmazta, amelyben készül egy alap-, egy optimista és egy pesszimista scenárió, amelyek között a különbség az olaj világpiaci árának három értékében rejlik: az alap modellben ez 90 USD/hordó, az optimistában 100, a pesszimistában pedig 80 USD/hordó. Ebben a megközelítésben jól tükröződik a kazah gazdaságpolitika sokéves hagyománya.

A GDP és a befektetések növekedése lassul, miközben az infláció erősödik, azaz a tervmutatók elérése csak állami ösztönzéssel lehetséges. A kormányzati tervezés azonban az elkövetkező 5 évre stabil 5-6,8 százalékos növekedéssel számol. Amennyiben ez bekövetkezik, akkor Kazahsztán 2020-ra az egy főre jutó GDP tekintetében elérné a 21000 USD-t, ami a lengyel vagy magyar szintnek felelne meg.

Az export 2015-ben 2,2 %-kal csökken, ugyanakkor az import 3,1 %-kal nőni fog. Hasonlóan alakul a külkereskedelem 2016-ban is. Az előttünk álló öt évben a hazai piaci igények hazai beszállítókkal történő lefedése mindössze 1-2 %-kal fog javulni.

A háztartások most első ízben kerülnek a kormány figyelmének fókuszába, fogyasztásuk a GDP eddigi 52,7 %-áról 59,1 %-ára nő. Ez egyúttal a kereskedelmi szektor 10,5 %-os növekedésével és egészében a szolgáltatások volumenének 7,4 %-os bővülésével párosul a tervek szerint. A belső fogyasztás eddigi növekedése mögött a reálbérek emelkedése állt, ami napjainkra megszűnt, sőt, több ágazatban még az év eleji devalváció előtti szintet sem érte el. Az állam a fogyasztói hitelek tekintetében egyre erőteljesebben azok visszaszorítása irányába hat, különösen a fedezet nélküli hitelezést illetően.

Az állami szektorban jelentős beruházások fogják stimulálni a növekedést: a 2014. évi 843 Mrd KZT-ről 2015-ben 1126 Mrd KZT-re nő ezek volumene. A regionális léptékű fejlesztések összege 254 Mrd KZT-ről (2014) 343 Mrd KZT-re nő 2015-ben. Az állami programok, beruházások összessége alapján egyértelműen gigászi építkezések színtere lesz az ország: számos vízgazdálkodási objektum, lakások, szociális célú épületek, szállítási célú objektumok tömege, gáz- és villamos energia hálózatok épülnek majd. A kormány abból indul ki, hogy az építőipari tevékenység multiplikatív hatást vált ki, megnövelve a keresletet az építőanyagok, a szolgáltatások és a szállítási tevékenységek iránt. Arra lehet számítani, hogy az ágazati minisztériumok és a megyei vezetések figyelme elsősorban az építkezések felügyeletére fog koncentrálni, és a hatósági irányítási feladatok a háttérbe szorulnak.

Összegezve, Kazahsztán, amelynek gazdasága továbbra is a nyersanyagok világpiaci árának alakulásától függ, az elkövetkezendő 5 évre a belső fogyasztás növelésére orientálódik, azaz a kínai modellt idézi, amelyben a gazdaság érzékelhető átállítása zajlik a külső piacokról a belsőre, amely stabilabb alapja lehet a további fejlődésnek.

A két ország között azonban óriási eltérések vannak. A kínai piac mérete lehetővé teszi az exportpiacok beszűkülésének kompenzálását, a kazahsztáni belső kereslet azonban relatíve lényegesen kisebb. A gáz- és olajipari szektor, illetve a kohászati ágazat Kazahsztánban semmiképpen sem irányítható át a belső piacra. A fogyasztási cikkek terén pedig a kazah ipar gyakorlatilag nincs is jelen. Azaz, a kínai modell kazah viszonyok között azt jelenti, hogy megugrik az import. Ami a felépített objektumokat illeti, azok természetesen megmaradnak, esetenként javítják az infrastruktúrát, de többségükben nem termelnek bevételt.

Magyar agrárcégek piacra lépésének feltételei, akadályai

Az exportpiac általános jellemzői:

- Kazahsztán kizárólag búzából és lisztből önellátó, egyéb termékekből behozatalra szorul.
- Kazahsztán 2013-ban négy milliárd dollár értékben importált élelmiszert. Az előző évhez viszonyítva ez 5%-os növekedést jelentett. A 2014-es adatok még nem ismertek, de az előzetes adatok szerint a tendencia fennmaradt.
- A hatalmas import miatt a mezőgazdasági vezetés önellátás elérését tűzte ki célul, 2020-ra a jelenlegi import méretét jelentősen csökkenteni próbálják.

Főbb **behozatal** mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekből, ezek volumene, jelenlegi exportőr országai:

- Jelenleg a teljes élelmiszerfogyasztás 60%-a származik importból. Ennek összetétele: édesipari termékek 18%, tejtermékek 13%, cukor, 8%, baromfihús 6%, konzervzöldség 6%, tea 5%, növényi olaj 3%, húsipari termékek 3%.
- Kazahsztán a következő országokból importál húsipari termékeket: USA, Paraguay, Lengyelország, Belgium, Ausztrália, Ausztria, Argentína, Bulgária, Brazília, Kanada, Kína, Mexikó, Mongólia, Hollandia, Új-Zéland, Uruguay.
- Tejet, és tejtermékeket Belarusból, Oroszországból, és Kirgizisztánból importálnak.
- A zöldség és gyümölcsimport területén Üzbegisztán, Kirgizisztán és Tádzsikisztán az ország fő partnere.
- Az orosz rubel gyengülésének hatására az idei évben a feldolgozott termékek nagy számban ömlenek a kazah piacra, ennek megállítása egyelőre nem sikerült. A kazah és az orosz vezetés igyekszik megoldani a helyzetet, akár adminisztratív akadályok bevezetésével is, egyelőre azonban a tárgyalások eredménye nem látható.
- Kazah mezőgazdasági vezetők véleménye szerint a folyamat a 2015. évben meg fog maradni, de 2017-ig a hazai termelők versenyképességben utoléri majd az importőröket. A 2013-2020-as agráripari program támogatásait leginkább erre kell majd felhasználni.
- A belső fogyasztásnak a hazai termelők 2014-ben csak 51,4%-át tudták adni. Ez baromfihús esetében 36%, kolbászfélék esetében 57%, vaj 64,2%, sajtok és túró 46,5%, cukor 39,5%, hal 65,6%.

Logisztikai lehetőségek mérlegelése Magyarországról történő szállítással:

Kazahsztán esetében a szállítás komoly nehézség. A tengeri szállítás kizárt, a vasúti - az országban meglévő szállítási kapacitások monopolhelyzete miatt - nehézkes. A jelenleg Kazahsztánba szállító közúti fuvarozók néhány hét alatt érnek az országba, egy kamion fuvar költsége átlagosan kb. 9 ezer EURO-t tesz ki. Ezen okok miatt csak a nagy hozzáadott értékű, feldolgozott termékek szállítására van rentábilis lehetőség.

Export **akadályok** jelenléte:

Kazahsztán a Vámunió, és az Eurázsiai Gazdasági Unió tagja, egységes szabályozással. Jelenleg korlátozás nincsen, a kazahsztáni ügyintézés sajátosságai azonban elengedhetetlenné teszik a kazah partnerek szerepvállalását az ügyintézésben. Jelenleg egyedül élőállatok exportjára van korlátozás, amelyek feloldására a technikai részletek pontos egyeztetése után kerülhet sor.

Helyi termelőket, termékeket védő egyéb intézkedések:

A helyi termelőket védő intézkedések mind az országos politikában való önellátásra törekvés, mind a külföldiek számára nem átlátható, és régióként, ügyintézőként gyakran változó ügyintézési rendszer formájában érhetőek tetten. Mivel az ország nem önellátó, a külföldi termékek megtalálhatóak a boltok polcain, de a nagykereskedők, disztribútorok mindenhol hazai vállalatok.

Az exportpiacot befolyásoló politikai, szakpolitikai, társadalmi kockázatok:

Kazahsztánban a tenge leértékelése jelenti az első számú kockázatot. A 2015. április 26-i elnöki választások után újra sor kerülhet a nemzeti fizetőeszköz, a tenge újabb leértékelésére. A Kazahsztánba szállító vállalatoknak érdemes USD-ben, vagy EURO-ban megkötniük szerződéseiket.

Politikai kockázatok elsősorban a jelenlegi egypólusú politikai vezetés váltása esetén jelentkezhetnek. Rövidtávon nem jelent kockázatot, azonban négy-öt év múlva a jelenlegi elnök, Nurszultán Nazarbajev utódlása körüli kérdések már minden bizonnyal politikai feszültséget okoznak majd. Az utódlás körüli kérdések kimenetele egyelőre megjósolhatatlan.

A tenge 2014. évi februári leértékelése után a gazdaság helyi szereplői újra a tenge leértékelését várják. Ez elsősorban a rubel értékvesztésével van kapcsolatban. 2015 májusában újabb 20-25%-os leértékelésre számítanak.

Jelenlevő és potenciálisan megjelenő versenytársak:

A kazah piacon a világ minden országa képviselteti magát. Mivel Kazahsztán anyagilag megerősödött, a kazah nagyvállalkozók többsége világszínvonalú termékeket vásárol, olyan elismert márkákat, amelyeknél a kockázat minimális. Az árupiacon elsősorban a közeli, közép-ázsiai országok a versenytársak, valamint a Vámunió országai. A technológiai versenyben Németország, Lengyelország, Olaszország, Franciaország, az Egyesült Államok és Kína.

Az exportpiac fogyasztási szerkezete:

Az országban nagyon szélesre nyílt a társadalmi szociális olló, ennek következtében a városok és falvak fogyasztása merőben eltér egymástól. A magasabb jövedelműek egyáltalán nem ár-érzékenyek, a luxustermékek piaca bővülőben van. Ennek ellenére a kazah piac összességében kimondottan ár-érzékeny, a magasabb minőséget egyelőre nem hajlandó megfizetni. Az országban komoly gondot okoz az, hogy a helyi termelők minőségi szintje nem üti meg a városok jól fizető keresletének elvárási szintjét, ezért oda betörni nem tudnak, így a helyi piacokon értékesítenek, semmi nem ösztönzi őket a minőség javítására, hiszen az import termékek színvonala, csomagolása marketingje számukra nem belátható időn belül érhető utol.

A GMO-mentesség iránt egyelőre nem mutatkozik igény. Az organikus termelés az állami programok szintjén megfogalmazódott ugyan, de a boltokban nincsenek megkülönböztetett bioárúk, a BIO-termékeket forgalmazó szakboltok mind Asztanában, mind Almatiban egy év alatt tönkrementek. A piac a biotermékeket Európából szerzi be elsősorban, és az egyéb európai áruk árszintjéhez viszonyítva azok drágábbak. A vásárlók elsősorban pedig a magas minőséget, nem pedig az egészségességet tekintik elsősorban fontosnak.

A magyar termékek megítélése jó, a szovjet időkből ismert márkák ma is népszerűek, azonban azóta nagyon kevés magyar termék jelent meg a piacon. A termékeknek világmárkákkal kell versenyezniük, a piacon való megjelenés ezért nehéz.

A magyar termékek a magas minőséget képviselik, emiatt az ár-érzékeny kazah piacra nehéz a bejuttatásuk. A nagykereskedők a magas minőségű piaci bevezetésének kockázatát nem vállalják, hozzá vannak ahhoz szokva, hogy a beszállító ezt megteszi. A magyar beszállítók ezt a kockázatot nem szeretik vállalni, általában a szállítás előtt elkérik a termék ellenértékét. A magyar áruk kazah piacra való bevezetésében a szállítási és fizetési kockázatvállalás területén nyújtott támogatás sokat segíthetne.

A kazah piac mérete a magyar piacéhoz hasonlít. A piacra való belépés természetesen a kazah partner igényeitől függ. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a kazah partnerek nem ismert márkák esetében először kisebb mennyiséget rendelnek, sem a piaci bevezetés marketingköltségét, sem a visszamaradott áru kockázatát nem vállalják. A gyakorlatban arra kéri a beszállítót – s ezt az igényüket az amerikai, orosz, német, kínai beszállítók teljesítik is –, hogy szállítsák ki az árut, és annak értékesítése után majd kifizetik annak ellenértékét. Egyszóval, megszokott a szállítói hitelezés. A magyar beszállítók versenyhátránya, hogy ezt a feltételt nem szívesen vállalják, általában ilyen kérés esetén fel is adják a piacra való jutás tervét.

A kiállításokon való részvétel, és a külképviseletek által szervezett események kiemelt fontosságúak. A kazah döntéshozás a kazah elit kezében van, a kisebbnek látszó döntéseket is gyakran a csúcsvezetők hozzák meg. A marketing legfontosabb elemei lehetnek a döntéshozók részvételével szervezett termékbemutatók, amelyek szervezését ugyanakkor megnehezíti, hogy nem egyszerű a termékek kijuttatása a helyszínre. Ilyen alkalom volt az Almati városban nagy sikerrel megrendezett Magyar Nemzeti Naphoz kapcsolt Magyar Dasztarhan elnevezésű rendezvény is.

Gátló tényezők, amelyek jellemzően megnehezítik, esetenként ellehetetlenítik a magyar vállalatok belépését, valamint tevékenységét Kazahsztánban:

Általános keretfeltételek

1. A kazahsztáni magyar gazdasági-kereskedelmi megjelenést negatívan befolyásolhatja az a tény, hogy Kazahsztán tagja a Vámuniónak, illetve 2015. január 1-től az Eurázsiai Gazdasági Uniónak, amelynek belső szabályai előnyben részesítik saját tagjaikat.
2. További, a magyar lehetőségeket korlátozó tényező, hogy Kazahsztán egyelőre nem tagja a WTO-nak. Csatlakozási tárgyalásai már a befejező szakaszban vannak.

Helyi piaci sajátosságok

Személyes kapcsolatok kiépítésének szükségessége, többletköltségek:

Kazahsztánban az üzletkötésnek elengedhetetlen feltétele a felek közötti személyes ismeretség, jó kapcsolat. Ha ez kialakult, a kazah partnerek általában kitartanak a régi ismerős mellett, nem szívesen váltanak. Az európai gyakorlattól eltérően az egyszeri találkozásokat csak ritkán követi szerződéskötés. A személyes nexus kialakulásához a tapasztalatok szerint legalább 3-4 alkalommal, néhány napos találkozás szükséges, vacsorákkal, ebédekkel. A magyar cégek számára ez mind az idő-, mind az anyagi korlátok miatt gyakran okoz nehézséget.

A kazah üzleti partnerekre és általában a kazah emberekre jellemző, hogy rendkívül büszkék elért eredményeikre. A személyes kapcsolat kialakítása során alapelvárásuk, hogy a külföldi partner megfelelő tisztelettel és elismeréssel kezelje ezeket az eredményeket.

A kazah piacra való belépés a személyes kapcsolatok kialakítása miatt a megszokottnál több anyagi és emberi erőforrást, illetve időráfordítást igényel.

A személyes kapcsolatok kiépítése a viszonylag nagy távolság, az orosz nyelv ismeretének hiánya, illetve a magas költségek miatt a magyar cégeknek komoly nehézséget okoz. A tapasztalatok szerint gyakran az együttműködés meghiúsulásához vezet, hogy az üzleti kapcsolatfelvétel folyamata nem elég intenzív, sokszor csupán néhány hónap elteltével kerül sor a következő találkozásra, amit a kazah fél általában a szándék komolytalanságaként értelmez. A kapcsolatok kezdeti szakaszában az e-mailen történő bemutatkozás, kapcsolattartás reménytelen, nem vagy csak kivételes esetben válaszolnak annak, akit személyesen nem ismernek. A megoldást nehezíti az üzleti élet szereplőinek meglévő, nagyrészt a múltból örökölt bizalmatlansága is.

Magas utazási- és szállásköltségek:

Egy kazahsztáni látogatás során meglehetősen magas költségekkel kell számolniuk a magyar cégeknek. Egy fő kiutazása és szállása 2-3 napra elérheti az 500-750 ezer forintot is. A hazai cégeket gyakran elriasztják a kapcsolatépítés és -tartás során felmerülő költségek, különösen annak tükrében, hogy a kezdeti szakaszban még nincs garancia az üzletkötésre, illetve a későbbi bevételekre.

Ügyintézés:

Kazahsztánban a szovjet örökségnek köszönhetően igen bürokratikus a hivatali ügyintézés. Ezen a téren hatékony segítséget csak helyi szakember, iroda, vagy szakosodott cég tud nyújtani. Az eljárások során jellemzően előfordulhat korrupció is. A hivatali ügyintézés nehezíti, hogy az elbírálás után a hivatalok nem kötelesek indoklást adni. Az információszerzés ilyen esetekben kizárólag személyes ismeretségek segítségével gyorsítható fel. A tájékoztatás a legfrissebb szabályozásokról, módosításokról nem teljes körű, vidéken gyakran nem elérhető, még elektronikus formában sem, ami a külföldiek számára a pontos üzleti terv készítését is megnehezíti (pl. az agrártámogatások mértékének és a támogatott tevékenységi köröknek a gyakori változásai, munkavállalási engedélyek kiadásának hosszú átfutási ideje, stb.).

A kazah elit „kényelmessége”:

A kazah társadalom berendezkedésében a mai napig érezhető a családi, rokoni, törzsi kapcsolatok fontossága, a hierarchikus berendezkedés. A kazah gazdaság szereplői, döntéshozói – az ország méreteinek és ásványkincseinek köszönhetően – a nagy volumenű és az olajüzletben megszokott magas megtérülési mutatókkal rendelkező üzletekhez és körítéshez vannak szokva. A kisebb, a magyar KKV-k által adott ajánlatok abban az esetben tudják a kazah elit figyelmét felkelteni, ha az üzleti terv részletesen kidolgozott, és a megtérülési adatok is megfelelőek. A kazah döntéshozók a külföldi partnertől általában elvárják üzleti terv elkészítését és a menedzsment feladatokat

ellátását is. Kényelmességük oka az, hogy nem érzik magukat lépéskényszerben, illetve az a tény, hogy az utóbbi években a külföldi megkeresések száma ugrásszerűen megnőtt.

A magyar cégek oldalán jelentkező gátló tényezők:

Nyelvi problémák, nem megfelelő tolmácsolás:

A nyelvi problémák gyakorta akadályozzák a magyar cégek kapcsolatépítési és piacra lépési szándékait Kazahsztánban. Az angol nyelv egyre elterjedtebb, de az orosz nyelv ismerete az üzleti tárgyalások során egyelőre kiemelten hasznos, esetenként elengedhetetlen. A legtöbb állami vezető, döntéshozó – életkorából fakadóan – nem, vagy nem magabiztosan beszél az angol nyelvet. Gyakori probléma a nem megfelelő szintű tolmács alkalmazása.

Bemutakozó anyagok nyelvi és minőségi problémái:

A magyar KKV-k gyakran nem rendelkeznek orosz nyelvű anyagokkal. Az orosz nyelvű bemutatkozó anyagok azért is fontosak, mert így azok elektronikus formában is továbbíthatók minden érdekeltnak. Előfordul, hogy a kazah fél az angol nyelvű dokumentumokat nem fordítja le, visszajelez, hogy oroszul kéri azokat. Előfordulhat, hogy az orosz fordítás hazai elkészítése és megküldése olyan sokáig tart, hogy a kazah fél elveszíti érdeklődését.

Helyi referenciák és ismertség hiányában a bemutatkozó anyagok, prospektusok kiemelt fontosságúak. Eddigi tapasztalataink alapján sok esetben elmondható, hogy tájékoztató anyagaink nem veszik fel a versenyt a nemzetközi a versenytársakkal. Kazahsztán Közép-Ázsia egyik legvonzóbb célországa, a magyar cégeknek kínai, orosz, amerikai, német, francia vetélytársakkal szemben kell helytállniuk, akik termékeiket látványos kiadványokkal, egységes arculatú prospektusokkal, sokszínű, a legújabb informatikai eszközök segítségével készülő prezentációkkal mutatják be, egyúttal demonstrálva tőkeerejüket is. A magyar cégeknek fel kell zárkózniuk ezen a téren ahhoz, hogy sikeresen megmutassák ár-, illetve minőségi előnyeiket.

Általános piaci ismeretek szűkössége:

Tapasztalataink szerint a Kazahsztánba először érkező magyar cégek képviselői nagyon keveset tudnak az ország jelenlegi állapotáról, gazdaságának erejéről, az itteni óriási fizetőképes keresletről, illetve a meghirdetett prioritásokról, ami negatívan hat a kazah tárgyalópartnerekre. A külképviseletek által küldött információk a cégek vezetőihez nem vagy csak korlátozottan jutnak el.

Versenytársak ismeretének hiánya:

Előfordul, hogy a kazah piacra betörni szándékozó magyar cégek nincsenek tisztában sem a helyi, sem a környező országokból érkező versenytársak kilétével, áraival. Hiába kínálnak magasabb minőséget, ha azt helyi referenciák híján nem tudják bemutatni, vagy ha a magasabb minőségre még nem alakult ki megfelelő piaci szegmens. Ennek oka az, hogy a távolság és a magas költségek miatt nehézkes a piackutatási munka elvégzése.

Konkrét elképzelés, megfelelő üzleti terv, hiánya:

Gyakran előfordul, hogy a kazah megkeresésekre kikerkező üzletemberek nem gondolják végig, milyen együttműködést szeretnének kialakítani a kazah partnerrel, milyen formában képzelnék el a kazah piacon való megjelenést. A Kazahsztánba kiutazó magyar cégeknek előzetesen át kell gondolniuk, milyen partnert képzelnék el, mit tudnak vállalni az együttműködés során. A kérdés összefügg a kazah elit kényelmességét részletező ponttal.

Saját erőforrások előzetes felmérésének hiánya, szűkössége:

A kazah piacon való megjelenéshez szükséges anyagi és humán erőforrások hiánya sok esetben akadályozza az együttműködést, kimondottan igaz ez a vegyesvállalatok esetére, ahol a magyar partner helyi képviselője a vegyesvállalat megalakulását is felgyorsíthatja. A magyar KKV-k esetében a kapcsolattartás, és a menedzsment feladatok ellátása Kazahsztánban a piacra lépés első fázisában nem megoldott.

Befektetési készség hiánya:

A kazah fél általában elvárja a külföldi partnertől, hogy bizonyítsa elkötelezettségét a kazahsztáni üzlet mellett, aminek legkézzelfoghatóbb jele a befektetés. A kazah fél ilyen esetekben megbizonyosodik arról, hogy a külföldi partner nem csak eladni akarja a portékáját, hanem vállalja a felelősséget a későbbi üzemeltetési problémák megoldásában is. A kazah partnerek körében általános a félelem az üzemeltetési problémáktól, aminek fő oka az országban lévő szakemberhiány, az oktatás alacsony színvonala és a megbízható, vezetésre alkalmas helyi munkatársak alacsony száma.

Felkészületlen megjelenés kiállításokon:

A hazai cégek – esetenként jelentős támogatással megvalósított – részvétele a kiállításokon gyakran a megfelelő tájékoztató anyagok, illetve a hozzáértő szakember hiánya miatt eredménytelen.

Mezőgazdaság számokban, táblázatok

Forrás: Kazah Statisztikai ügynökség

Növénytermesztés vetésterület

ezer ha

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazahsztán	18 036,4	18 445,2	18 369,1	18 954,5	20 119,2	21 424,9	21 438,7	21 083,0	21 190,7	21 271,0	21 244,6
Akmolinszki régió	4 031,5	4 003,8	4 080,0	4 233,3	4 501,2	5 005,0	4 921,2	4 659,7	4 758,5	4 724,4	4 832,2
Aktyubinszki régió	814,9	822,9	841,3	749,6	801,1	889,3	848,3	731,0	719,5	650,6	623,8
Almatinszkajaregión	861,6	884,5	885,7	891,2	898,3	867,5	906,3	909,0	889,7	910,9	921,1
Atirauszkaja régió	5,4	5,0	5,8	6,5	6,3	6,4	6,2	6,3	5,2	6,0	6,5
Nyugat-Kazahsztáni régió	742,6	774,5	660,4	620,8	660,5	746,2	717,2	617,6	592,0	542,6	509,5
Zsambilszkaja régió	532,6	551,7	512,8	513,4	492,7	471,2	497,3	513,8	527,3	543,4	580,5
Karagandai régió	1 112,1	1 108,4	902,6	968,2	973,9	1 000,5	1 009,7	958,9	959,1	996,9	1 030,3
Kosztanaj régió	3 615,6	3 832,4	4 070,6	4 474,5	4 731,2	5 001,8	4 953,3	5 059,5	5 148,2	5 222,8	5 086,2
Kizilordai régió	145,9	149,4	151,6	153,7	146,1	156,1	160,9	164,0	159,8	157,5	158,4
Mangiszttau régió	0,3	0,2	0,3	0,5	0,6	0,5	0,8	0,8	0,8	0,4	1,6
Dél-Kazahsztáni régió	762,7	758,3	717,9	671,9	648,6	641,0	697,2	733,1	742,2	774,3	782,4
Pavlodari régió	962,0	985,0	896,4	939,9	1 043,5	1 082,6	1 001,9	1 063,1	970,8	1 082,3	1 042,6
Észak-Kazahsztáni régió	3 394,1	3 546,0	3 626,6	3 747,3	4 146,0	4 420,8	4 620,8	4 487,0	4 497,5	4 362,4	4 346,2
Kelet-Kazahsztáni régió	1 051,3	1 018,5	1 012,7	979,3	1 065,7	1 132,4	1 095,2	1 177,1	1 217,7	1 294,3	1 321,7
Asztana város	2,1	2,6	2,7	2,9	2,1	2,5	1,9	1,1	2,1	2,0	1,3
Almati város	1,7	2,0	1,7	1,5	1,4	1,1	0,5	1,0	0,6	0,2	0,3

Bruttó termés hozamok

ezer tonna

	Gabonafélék	Olajosok	ebből napraforgó	Burgonya	Zöldségek	Tököfélék	Cukorrépa
1990	28 487,7	229,8	126,3	2 324,3	1 136,4	301,5	1 043,7
1991	11 991,9	154,8	93,4	2 143,2	954,9	302,7	673,8

1992	29 771,7	235,4	98,5	2 569,7	985,1	288,3	1 160,1
1993	21 631,0	172,0	85,5	2 296,3	808,0	182,3	842,7
1994	16 454,1	183,5	96,8	2 040,2	781,2	146,1	432,7
1995	9 505,5	162,0	98,7	1 719,7	779,7	162,3	371,0
1996	11 237,3	110,5	64,3	1 656,5	778,0	181,8	340,7
1997	12 378,0	101,5	54,5	1 472,2	879,7	181,1	127,9
1998	6 395,5	132,0	83,2	1 262,9	1 079,2	305,6	224,9
1999	14 264,3	159,3	104,3	1 694,7	1 287,1	369,6	293,9
2000	11 565,0	140,1	104,6	1 692,6	1 543,6	421,6	272,7
2001	15 896,9	187,1	149,1	2 184,8	1 782,0	519,2	282,4
2002	15 959,9	257,1	189,8	2 268,8	1 857,0	628,8	372,2
2003	14 777,4	436,3	292,6	2 308,3	1 938,3	603,8	423,6
2004	12 374,2	395,8	265,6	2 260,7	2 059,3	667,0	397,9
2005	13 781,4	439,7	267,3	2 520,8	2 168,7	683,8	310,8
2006	16 511,5	458,9	268,0	2 361,6	2 059,2	697,4	339,0
2007	20 137,8	459,4	205,8	2 414,8	2 196,4	661,8	309,4
2008	15 578,2	414,0	185,8	2 354,4	2 280,0	869,7	130,2
2009	20 830,5	703,6	367,9	2 755,6	2 457,2	852,3	181,3
2010	12 185,2	775,4	328,9	2 554,6	2 576,9	1 118,2	152,0
2011	26 960,5	1 141,9	409,1	3 076,1	2 877,7	1 248,0	200,4
2012	12 864,8	976,8	400,3	3 126,4	3 061,5	1 649,9	151,6
2013	18 231,1	1 498,0	572,7	3 343,6	3 241,5	1 713,0	64,6
2014	17 162,2	1 547,6	512,8	3 410,5	3 469,9	1 928,0	23,9

Olajosnövények hozama

ezer tonna

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Összesen

Kazahsztán	395,8	439,7	458,9	459,4	414,0	703,6	775,4	1 141,9	976,8	1 498,0	1 547,6
Akmolinszki régió	2,0	4,9	8,1	6,6	7,3	13,5	28,4	95,2	71,5	127,5	143,0
Aktyubinszki régió	1,2	0,9	1,3	3,1	6,9	6,0	3,1	10,4	2,9	8,1	6,1
Almatinszkajarégió	86,5	106,7	122,0	124,3	126,3	145,7	168,4	194,0	217,7	245,1	259,1
Atirauszkaja régió	-	-	0,1	0,4	0,4	0,0	0,0	-	-	-	-
Nyugat-Kazahsztáni régió	2,7	3,3	6,4	6,0	17,1	3,8	7,7	25,3	5,2	15,7	11,3
Zsambilszkaja régió	22,1	19,9	13,0	14,6	13,6	30,9	40,9	48,3	38,5	55,0	46,4
Karagandai régió	0,1	0,1	0,0	0,0	0,6	0,3	0,7	3,2	4,9	15,9	12,3
Kosztanaj régió	1,4	4,5	13,9	32,7	27,3	25,3	46,5	125,5	38,8	139,0	229,9
Kizilordai régió	2,7	1,7	1,6	1,9	1,4	1,3	1,5	1,0	0,9	0,8	0,6
Dél-Kazahsztáni régió	59,2	56,0	40,8	37,2	37,8	60,4	78,8	72,0	72,6	94,3	60,7
Pavlodari régió	30,4	29,1	31,8	28,3	17,3	82,5	40,7	51,3	33,5	79,9	42,1
Észak-Kazahsztáni régió	7,8	41,8	60,5	89,4	72,4	142,8	164,9	299,2	215,4	391,3	434,8
Kelet-Kazahsztáni régió	179,7	170,8	159,4	114,9	85,6	191,1	193,8	216,5	274,9	325,4	301,3
Almati város	-	-	-	-	-	-	-	0,0	-	-	-

Ebből napraforgó

Kazahsztán	265,6	267,3	268,0	205,8	185,8	367,9	328,9	409,1	400,3	572,7	512,8
Akmolinszki régió	1,3	2,4	2,5	1,8	4,5	6,6	9,5	23,6	18,4	22,5	17,9
Aktyubinszki régió	0,9	0,4	1,3	3,1	6,7	5,9	3,0	10,4	2,8	7,9	5,7
Almatinszkajarégió	25,4	25,8	35,2	33,2	30,9	38,0	34,4	37,3	30,8	26,8	25,5
Nyugat-Kazahsztáni régió	1,7	2,8	5,7	5,7	16,2	3,5	4,4	12,8	4,4	13,8	9,4
Zsambilszkaja régió	5,5	5,3	5,3	4,8	5,4	5,0	4,0	3,4	4,0	3,3	4,3
Karagandai régió	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,4	0,0	0,0	0,8	0,0
Kosztanaj régió	1,2	4,1	1,8	2,4	2,5	4,3	10,6	31,0	14,4	65,6	91,4
Kizilordai régió	1,4	0,7	0,8	0,7	0,5	0,5	0,7	0,5	0,3	0,3	0,2
Dél-Kazahsztáni régió	18,5	17,5	15,9	9,2	9,6	16,5	14,9	8,2	6,5	8,8	8,9
Pavlodari régió	30,4	29,1	31,8	27,3	17,3	82,4	40,4	49,9	32,9	77,3	40,9
Észak-Kazahsztáni régió	2,3	9,8	8,8	2,9	6,8	14,4	17,1	21,0	21,0	36,8	30,2

Nyugat-Kazahsztáni régió	177,0	169,4	158,9	114,7	85,4	190,6	189,5	211,0	264,8	308,8	278,4
--------------------------	-------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Gabonafélék hozama, ezer tonna

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Összesen											
Kazahsztán	12 374,2	13 781,4	16 511,5	20 137,8	15 578,2	20 830,5	12 185,2	26 960,5	12 864,8	18 231,1	17 162,2
Akmolinszki régió	2 475,4	2 966,8	3 475,9	4 456,1	3 011,6	5 067,8	2 141,9	6 597,6	2 822,0	4 411,7	4 502,6
Aktyubinszki régió	373,9	220,7	129,3	459,2	553,6	394,7	64,4	428,6	94,7	212,6	143,4
Almatinszkajarégió	977,2	979,8	967,3	1 059,5	659,7	1 190,2	1 066,0	1 119,8	1 021,7	1 103,9	1 046,5
Atirauszkaja régió	0,4	0,1	0,1	0,1	0,3	0,0	0,0	0,3	0,0	0,1	-
Nyugat-Kazahsztáni régió	371,1	149,6	271,0	422,9	714,4	146,4	76,3	347,3	129,3	198,4	223,8
Zsambilszkaja régió	676,8	655,1	431,1	425,9	152,5	553,3	372,6	393,5	229,5	480,0	288,6
Karagandai régió	570,0	269,8	401,7	554,1	350,0	553,1	293,9	709,6	403,4	758,9	599,5
Kosztanaj régió	2 393,0	3 537,2	4 733,0	5 899,3	4 790,2	4 913,0	3 039,9	7 900,0	2 449,5	4 267,5	3 987,5
Kizilordai régió	252,3	259,2	256,2	263,3	218,3	270,5	328,2	301,0	291,0	295,1	323,8
Dél-Kazahsztáni régió	474,1	400,6	361,0	342,4	195,3	408,0	371,3	357,0	282,6	471,4	421,3
Pavlodari régió	354,9	286,6	354,7	514,7	185,6	826,7	232,1	384,9	168,5	696,7	364,4
Észak-Kazahsztáni régió	2 782,4	3 493,4	4 613,0	5 027,9	4 550,2	5 620,8	3 730,4	7 879,4	4 391,1	4 544,0	4 547,0
Kelet-Kazahsztáni régió	672,4	561,4	516,4	711,5	196,0	885,3	467,7	540,9	580,9	790,2	713,4
Asztana város	-	0,6	0,6	0,6	0,4	0,4	0,2	0,3	0,5	0,6	0,3
Almati város	0,3	0,5	0,2	0,3	0,1	0,3	0,3	0,3	0,1	-	0,1
ebből búza											
Kazahsztán	9 937,0	11 198,3	13 460,5	16 466,9	12 538,2	17 052,0	9 638,4	22 732,1	9 841,1	13 940,8	12 996,9
Akmolinszki régió	2 215,4	2 621,9	3 060,1	3 942,0	2 620,4	4 413,8	1 968,8	6 052,1	2 552,5	3 786,8	3 936,6

Aktyubinszki régió	306,8	178,8	108,2	365,4	419,5	328,1	59,7	376,1	72,8	176,5	115,0
Almatinszkajaregión	431,7	446,5	407,5	407,6	143,1	425,1	399,6	405,5	305,7	305,9	237,1
Atirauskaja régió	0,1	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	0,0	-
Nyugat-Kazahsztáni régió	276,9	106,9	164,7	261,1	437,1	126,3	65,1	256,2	101,1	145,6	172,0
Zsambilszkaja régió	422,1	416,2	233,4	227,3	63,3	248,1	182,4	183,6	84,3	163,5	90,9
Karagandai régió	510,5	243,5	350,0	474,2	309,7	476,9	261,3	611,4	332,2	593,2	467,7
Kosztanaj régió	2 217,9	3 256,6	4 320,3	5 442,7	4 415,6	4 626,4	2 858,9	7 341,3	2 246,1	3 844,9	3 616,7
Kizilordai régió	14,5	16,6	14,6	11,1	6,4	9,3	6,3	5,2	2,7	2,5	3,5
Dél-Kazahsztáni régió	367,7	288,2	259,2	260,1	124,7	290,6	244,1	234,5	137,2	308,5	200,7
Pavlodari régió	255,3	210,7	255,0	353,6	144,2	643,5	194,2	311,1	123,7	470,3	252,5
Észak-Kazahsztáni régió	2 429,4	3 013,0	3 943,9	4 259,9	3 721,8	4 836,5	3 081,2	6 574,6	3 505,8	3 635,0	3 445,4
Kelet-Kazahsztáni régió	488,7	398,4	343,0	461,2	131,9	626,8	316,6	380,2	376,6	507,7	458,5
Asztana város	-	0,6	0,6	0,7	0,5	0,4	0,2	0,3	0,4	0,4	0,3
Almati város	-	0,4	-	-	-	0,2	-	-	-	-	0,0

Burgonya, ezer tonna

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazahsztán	2 260,7	2 520,8	2 361,6	2 414,8	2 354,4	2 755,6	2 554,6	3 076,1	3 126,4	3 343,6	3 410,5
Akmolinszki régió	181,1	209,9	185,9	185,7	139,8	236,5	149,4	222,4	198,6	222,4	242,7
Aktyubinszki régió	69,9	70,3	71,0	72,4	75,3	94,9	102,1	95,5	90,6	87,0	83,7
Almatinszkajaregión	526,9	535,4	546,0	551,9	555,2	572,1	583,9	599,7	636,6	654,0	682,8
Atirauskaja régió	11,3	10,8	10,8	11,2	11,7	11,3	11,3	12,2	13,0	13,5	16,5
Nyugat-Kazahsztáni régió	32,8	33,6	34,5	36,0	48,1	55,0	45,7	55,1	57,0	63,8	64,5
Zsambilszkaja régió	100,2	107,0	94,1	103,4	104,8	108,8	116,5	152,7	173,6	155,5	183,8
Karagandai régió	168,5	182,1	178,4	175,1	190,3	215,9	225,8	253,6	255,2	286,4	289,6
Kosztanaj régió	97,1	146,4	162,3	167,1	140,3	155,0	151,1	191,2	186,9	205,6	188,1
Kizilordai régió	89,5	83,2	89,0	91,6	81,1	99,2	101,5	120,7	125,4	124,1	71,8

Mangiszttau régió	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,1	0,0	-	-
Dél-Kazahsztáni régió	138,2	148,9	122,7	150,8	154,6	155,4	188,2	211,9	241,9	238,4	249,4
Pavlodari régió	179,8	207,6	167,2	186,6	182,4	231,0	229,1	284,1	267,5	337,5	351,1
Észak-Kazahsztáni régió	281,2	402,3	371,1	363,4	406,5	454,0	264,1	491,2	476,5	500,9	517,2
Kelet-Kazahsztáni régió	365,1	367,4	312,8	307,9	251,4	352,0	374,8	374,7	393,9	442,0	458,5
Asztana város	17,6	14,6	14,3	10,6	11,8	13,4	10,0	9,9	8,6	11,4	9,7
Almati város	1,5	1,3	1,5	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1

Zöldségfélék

ezer tonna

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazahsztán	2 059,3	2 168,7	2 059,2	2 196,4	2 280,0	2 457,2	2 576,9	2 877,7	3 061,5	3 241,5	3 469,9
Akmolinszki régió	55,2	65,9	60,0	61,7	48,5	69,5	52,8	56,4	55,4	58,8	63,9
Aktyubinszki régió	38,9	42,1	43,9	44,7	47,4	69,7	80,0	77,6	69,9	62,8	63,3
Almatinszkajaregión	497,3	513,4	524,1	589,0	617,5	627,5	656,7	708,2	842,7	895,6	932,4
Atirauszkaja régió	29,3	29,6	33,2	42,1	43,7	44,0	44,6	47,1	51,4	51,6	61,8
Nyugat-Kazahsztáni régió	30,2	31,9	30,0	31,4	38,2	43,5	39,9	50,3	54,4	56,8	57,4
Zsambilszkaja régió	345,7	356,4	324,6	359,6	362,5	350,5	396,0	450,1	443,4	496,7	616,3
Karagandai régió	71,9	74,6	77,0	57,7	66,1	74,6	72,0	83,1	94,2	90,8	90,7
Kosztanaj régió	50,4	50,5	49,8	50,3	48,7	59,9	59,4	68,8	60,8	73,6	71,1
Kizilordai régió	93,5	68,8	74,3	82,7	72,8	99,6	99,1	99,7	105,7	108,0	70,2
Mangiszttau régió	0,7	0,9	2,6	2,9	4,1	3,7	4,4	9,8	5,8	4,1	5,1
Dél-Kazahsztáni régió	434,6	480,2	476,8	495,1	536,1	565,5	642,8	733,3	749,7	756,2	812,9
Pavlodari régió	69,6	91,4	74,7	82,9	83,6	88,4	92,7	106,7	130,5	161,3	183,7
Észak-Kazahsztáni régió	113,4	141,0	118,5	121,0	148,2	157,3	130,6	176,5	170,0	190,3	191,9
Kelet-Kazahsztáni régió	207,3	203,4	159,9	168,9	152,1	194,9	198,6	202,8	219,8	228,2	242,8
Asztana város	10,1	11,9	4,7	2,2	6,5	4,6	3,4	3,1	3,5	2,8	2,5
Almati város	11,2	6,7	5,1	4,2	4,0	4,0	3,9	4,2	4,3	3,9	3,9

Cukorrépa

ezer tonna

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazahsztán	397,9	310,8	339,0	309,4	130,2	181,3	152,0	200,4	151,6	64,6	23,9
Almatinszkajaregión	325,2	297,1	335,3	309,0	121,2	121,2	83,2	88,4	110,7	44,6	9,0
Zsambilszkaja régió	72,7	13,7	3,7	0,2	9,0	17,4	60,5	111,3	40,1	19,9	14,7
Kizilordai régió	-	-	-	-	-	-	0,0	-	-	-	-
Dél-Kazahsztáni régió	-	-	-	0,2	0,0	42,7	8,3	0,7	0,8	0,1	0,2
Kelet-Kazahsztáni régió	-	-	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-

Gyapot

ezer tonna

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazahsztán	467,1	465,0	435,4	441,7	317,5	270,0	239,8	336,0	379,7	396,7	320,7
Kizilordai régió	0,7	0,6	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-
Dél-Kazahsztáni régió	466,4	464,4	435,4	441,7	317,5	270,0	239,8	336,0	379,7	396,7	320,7

Burgonya

mázsa/ha

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazahsztán	134,0	150,0	153,6	155,8	143,7	160,0	143,0	167,2	165,9	181,5	184,3
Akmolinszki régió	107,1	125,3	129,8	137,9	83,8	130,1	83,7	127,2	108,0	132,7	134,7
Aktyubinszki régió	115,0	115,4	106,7	107,0	109,6	126,7	123,3	116,5	108,9	164,2	162,1
Almatinszkajaregión	154,8	156,0	158,4	159,2	160,4	165,6	167,0	169,5	175,0	176,0	178,2

Atirauszkaja régió	107,8	112,1	116,2	120,7	124,6	119,7	125,9	130,2	136,0	142,1	124,0
Nyugat-Kazahsztáni régió	83,4	81,9	110,0	105,0	122,7	136,1	108,1	144,0	141,1	154,4	145,2
Zsambilszkaja régió	170,0	184,9	179,1	178,8	182,1	185,8	194,0	203,3	212,7	211,3	212,8
Karagandai régió	164,2	170,4	168,1	186,0	186,2	200,6	191,5	201,9	199,7	222,3	220,8
Kosztanaj régió	97,7	149,6	165,1	180,2	150,2	157,4	153,7	183,5	178,0	193,7	193,6
Kizilordai régió	113,9	118,0	127,8	134,7	123,8	131,1	129,7	136,6	148,4	158,7	137,8
Mangiszttau régió	74,5	67,7	200,0	44,7	3,0	-	37,0	244,4	37,5	-	-
Dél-Kazahsztáni régió	136,4	155,2	153,2	157,9	158,5	151,4	152,3	156,3	166,7	168,6	168,5
Pavlodari régió	150,3	174,2	171,8	177,0	168,3	196,1	177,3	202,8	179,8	225,2	240,1
Észak-Kazahsztáni régió	123,9	163,7	166,4	167,1	156,6	170,3	98,7	184,9	177,7	183,2	191,2
Kelet-Kazahsztáni régió	135,9	145,0	154,9	142,2	119,2	150,6	155,6	156,4	167,7	184,1	191,1
Asztana város	162,6	150,0	110,8	118,4	99,6	154,0	134,1	147,3	121,9	165,8	156,3
Almati város	196,1	197,8	197,9	155,0	155,6	155,7	156,5	156,9	164,6	159,5	159,5

Tevék száma

az év végén, ezer db

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazahsztán	114,9	125,7	130,5	138,6	143,2	148,3	155,5	169,6	173,2	164,8	160,9	165,9
Akmolinszki régió	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Aktyubinszki régió	13,2	14,4	15,1	15,9	16,1	16,3	16,4	16,6	17,1	15,3	14,8	15,6
Almatinszkajarégió	4,3	4,5	4,7	5,2	5,4	5,8	6,2	6,2	6,2	7,5	7,8	7,7
Atirauszkaja régió	24,3	26,1	27,0	27,8	29,0	30,0	31,0	31,8	31,5	29,9	28,2	28,3
Nyugat-Kazahsztáni régió	3,5	3,6	3,4	3,4	3,4	3,5	3,5	3,5	3,2	3,0	2,9	2,9
Zsambilszkaja régió	3,5	4,0	4,3	4,6	4,9	5,1	5,2	5,4	5,4	5,4	5,4	5,5
Karagandai régió	1,1	1,1	1,2	1,4	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,4	1,5	1,6
Kosztanaj régió	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Kizilordai régió	21,3	23,2	23,7	25,6	27,1	27,9	29,1	32,4	32,2	33,4	33,2	34,7
Mangiszttau régió	30,3	34,2	36,0	38,6	39,5	42,3	44,5	52,7	55,9	48,0	46,1	47,2

Dél-Kazahsztáni régió	12,8	13,9	14,4	15,4	15,8	15,1	17,1	18,3	19,0	19,9	19,9	21,3
Pavlodari régió	-	-	-	-	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Észak-Kazahsztáni régió	-	-	-	-	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kelet-Kazahsztáni régió	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6

Tejtermelés

ezer tonna

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazahsztán	4 316,7	4 556,8	4 749,2	4 926,0	5 073,2	5 198,0	5 303,9	5 381,2	5 232,5	4 851,6	4 930,3	5 067,9
Akmolinszki régió	411,6	434,5	445,1	449,5	452,2	452,7	452,9	453,6	362,4	305,7	329,4	351,4
Aktyubinszki régió	239,1	253,2	270,3	277,6	288,0	302,0	310,8	318,2	325,2	328,8	301,4	301,8
Almatinszkajaregió	578,5	591,5	610,9	638,1	652,0	665,8	668,5	668,6	670,2	672,2	663,5*	672,2*
Atirauszkaja régió	43,3	46,6	48,5	50,3	52,7	54,9	55,5	55,5	56,6	57,3	57,6	65,7
Nyugat-Kazahsztáni régió	203,5	210,3	214,0	219,9	228,8	232,5	234,7	237,5	226,7	223,6	224,7	224,6
Zsambilszkaja régió	216,7	234,0	244,1	253,0	260,8	266,9	269,2	273,8	279,3	284,1	284,2	290,1
Karagandai régió	247,7	269,2	283,7	299,8	313,8	334,5	354,0	362,1	352,7	357,9	374,5	388,4
Kosztanaj régió	508,3	538,9	567,9	588,6	609,6	627,6	636,3	641,8	580,6	332,3	341,1	359,6
Kizilordai régió	60,3	63,6	64,6	68,3	71,2	74,2	76,4	77,4	79,0	78,3	83,3	85,8
Mangiszttau régió	5,5	5,3	5,9	6,1	6,5	6,8	7,1	7,3	7,7	9,1	8,9	8,8
Dél-Kazahsztáni régió	438,2	465,1	495,7	537,6	577,4	608,3	617,7	636,1	662,1	660,7	679,5	699,9
Pavlodari régió	289,4	324,6	339,3	343,0	343,4	338,6	343,8	347,5	348,4	351,4	351,8	355,0
Észak-Kazahsztáni régió	495,7	504,4	512,9	523,4	531,3	547,7	573,3	587,0	555,1	447,8	458,5	473,3
Kelet-Kazahsztáni régió	563,4	602,9	634,6	661,4	677,1	678,7	697,9	711,1	723,8	740,1	758,2	778,1
Asztana város	8,1	5,7	4,4	2,4	2,1	2,0	2,2	2,2	1,9	1,8	2,3	1,7
Almati város	7,4	7,0	7,3	7,0	6,3	4,8	3,6	1,5	0,8	0,5	11,4*	11,5*

Tejtermelés, tehenészetek

	Január		Február		Március		Április		Május	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Kazahsztán	214,0	209,1	249,6	244,6	344,8	337,9	451,0	440,6	562,3	550,1
Akmlinszki régió	12,8	11,8	15,3	14,4	25,1	23,9	31,7	30,9	39,7	38,6
Aktyubinszki régió	4,9	5,1	13,8	14,4	26,3	28,7	22,5	23,7	29,3	29,4
Almatinszkajaregión	44,4	43,6	38,6	37,5	50,3	48,0	56,9	54,2	68,7	66,2
Atirauszkaja régió	2,1	2,0	2,3	2,2	3,4	3,4	5,9	5,9	10,7	10,7
Nyugat-Kazahsztáni régió	3,6	3,8	6,3	6,4	9,2	9,1	18,5	18,3	34,9	34,4
Zsambilszkaja régió	14,8	14,7	14,6	14,2	15,8	16,1	25,2	24,6	27,1	26,3
Karagandai régió	9,3	9,4	15,2	15,1	31,8	28,7	29,9	28,1	46,1	43,3
Kosztanaj régió	17,6	16,6	22,9	22,1	22,9	22,4	43,8	42,6	41,6	40,7
Kizilordai régió	5,1	4,9	4,9	4,9	5,7	5,6	6,4	6,3	6,9	6,7
Mangiszttau régió	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,9	0,8
Dél-Kazahsztáni régió	38,9	38,5	42,6	42,1	55,0	54,5	65,5	63,9	79,5	77,8
Pavlodari régió	14,0	13,7	17,2	16,8	24,5	23,7	28,9	28,6	38,9	38,6
Észak-Kazahsztáni régió	15,7	14,7	17,6	16,3	20,4	19,5	49,4	47,4	56,8	54,7
Kelet-Kazahsztáni régió	30,3	29,5	37,9	37,6	53,8	53,1	65,6	64,3	80,5	79,6
Asztana város	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,1	0,2
Almati város	0,3	0,6	0,3	0,6	0,5	1,0	0,6	1,6	0,4	2,2

Hústermelés

ezer tonna

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazahsztán	1 127,8	1 200,1	1 252,0	1 327,3	1 381,6	1 433,8	1 453,0	1 501,2	1 511,5	1 509,4	1 548,7	1 602,5

Akmolinszki régió	91,6	93,6	95,6	95,0	96,6	97,7	96,1	92,9	76,4	75,9	79,4	82,4
Aktyubinszki régió	68,0	71,5	75,9	82,8	84,7	91,8	97,0	102,3	111,5	115,0	115,0	121,9
Almatinszkajarégió	176,1	186,0	191,8	217,0	223,9	240,1	255,3	284,6	284,2	297,2	305,9*	301,7*
Atirauszkaja régió	37,7	39,3	40,3	42,0	43,7	45,1	46,1	47,0	48,0	48,8	49,2	49,3
Nyugat-Kazahsztáni régió	63,6	65,5	68,0	70,8	72,9	75,5	76,6	76,9	77,5	73,5	73,5	73,4
Zsambilszkaja régió	63,1	67,3	70,8	74,4	78,2	81,5	81,8	85,7	90,1	94,3	96,0	103,9
Karagandai régió	81,4	89,2	97,1	105,6	111,0	118,5	115,6	109,2	111,6	114,4	116,7	122,0
Kosztanaj régió	130,4	137,6	143,1	148,6	153,3	147,3	141,5	139,4	140,8	99,3	97,1	96,2
Kizilordai régió	26,9	27,6	28,5	29,1	30,1	30,9	31,4	31,7	31,8	32,3	31,5	32,3
Mangiszttau régió	8,9	9,4	9,6	9,5	9,7	9,8	9,9	9,9	10,3	10,5	10,6	10,9
Dél-Kazahsztáni régió	111,4	121,7	129,9	136,6	144,5	151,1	153,6	157,8	168,2	174,8	182,5	192,6
Pavlodari régió	55,9	62,2	64,9	68,0	69,7	69,7	70,8	70,6	71,4	71,7	75,8	82,3
Észak-Kazahsztáni régió	75,6	76,7	76,3	76,5	78,7	83,1	83,7	88,7	79,5	83,2	88,5	91,9
Kelet-Kazahsztáni régió	136,0	151,0	158,4	170,1	183,2	190,8	192,7	203,9	209,7	218,0	224,3	239,3
Asztana város	0,7	0,7	1,2	0,4	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Almati város	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	2,4*	2,1*

Juhok és kecskék száma

ezer darab	01.febr		01.márc		01.ápr		01.máj		01.jún	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Kazahsztán	17 912,7	17 561,7	18 667,5	18 292,1	21 101,9	20 494,7	23 853,9	23 313,1	24 640,4	24 094,3
Akmolinszki régió	497,5	463,1	524,8	487,6	562,9	520,5	599,5	558,2	632,2	590,8
Aktyubinszki régió	974,6	958,0	977,8	958,8	1 065,5	1 054,0	1 230,0	1 207,0	1 354,7	1 342,6
Almatinszkajarégió	3 180,0	3 139,4	3 338,7	3 295,7	3 973,4	3 934,7	4 512,4	4 482,8	4 536,9	4 487,4
Atirauszkaja régió	514,0	504,7	529,9	511,5	561,5	548,6	673,2	660,2	720,0	709,1
Nyugat-Kazahsztáni régió	1 086,5	972,7	1 146,7	1 032,0	1 243,7	1 123,3	1 442,3	1 300,1	1 536,1	1 365,7

Zsambilszkaja régió	2 397,4	2 355,8	2 492,5	2 459,1	2 838,6	2 796,9	3 160,6	3 117,4	3 182,4	3 107,5
Karagandai régió	1 119,5	1 095,8	1 175,8	1 146,7	1 308,3	1 270,9	1 519,7	1 482,9	1 661,8	1 617,9
Kosztanaj régió	407,6	380,0	417,8	388,7	431,3	402,4	439,7	413,2	463,7	441,6
Kizilordai régió	554,0	532,0	568,9	536,9	652,5	618,4	724,0	682,7	749,6	712,2
Mangiszttau régió	363,8	370,4	360,8	362,1	565,5	367,1	564,3	484,5	561,9	535,0
Dél-Kazahsztáni régió	3 743,2	3 666,1	3 881,9	3 810,2	4 330,3	4 255,9	4 851,6	4 732,7	4 906,8	4 782,6
Pavlodari régió	547,3	567,6	592,5	613,2	672,6	695,4	724,3	747,4	728,8	750,6
Észak-Kazahsztáni régió	343,3	322,7	341,6	321,8	336,4	316,8	397,5	373,8	498,4	467,3
Kelet-Kazahsztáni régió	2 181,0	2 227,1	2 314,9	2 361,3	2 556,3	2 583,7	3 011,6	3 064,0	3 104,1	3 177,9
Asztana város	1,0	1,6	1,1	1,6	1,2	1,8	1,4	2,0	1,4	1,9
Almati város	2,1	4,7	2,0	4,8	2,0	4,4	1,9	4,2	1,8	4,2

Állattenyésztés, darabszámok

év végén, ezer darab

	Szarvasmarha	Juhok és kecskék	Sertés	Ló	Teve	Szárnyas, millió darab
1990	9 757,2	35 660,5	3 223,8	1 626,3	143,0	59,9
1991	9 592,4	34 555,7	2 976,1	1 666,4	145,1	59,9
1992	9 576,3	34 419,8	2 591,0	1 703,5	148,8	52,7
1993	9 346,6	34 208,1	2 445,2	1 776,6	154,8	49,8
1994	8 072,9	25 132,1	1 982,7	1 636,0	141,2	32,7
1995	6 859,9	19 583,9	1 622,7	1 556,9	130,5	20,8
1996	5 424,6	13 679,4	1 036,5	1 310,0	111,2	15,4
1997	4 307,1	10 384,3	879,0	1 082,7	97,1	16,0
1998	3 957,9	9 526,5	891,8	986,3	95,8	17,0
1999	3 998,2	9 656,7	984,2	969,6	96,1	18,0

2000	4 106,6	9 981,1	1 076,0	976,0	98,2	19,7
2001	4 293,5	10 478,6	1 123,8	989,5	103,8	21,1
2002	4 559,5	11 273,0	1 229,8	1 019,3	107,5	23,8
2003	4 871,0	12 247,1	1 368,8	1 064,3	114,9	24,8
2004	5 203,9	13 409,1	1 292,1	1 120,4	125,7	25,6
2005	5 457,4	14 334,5	1 281,9	1 163,5	130,5	26,2
2006	5 660,4	15 350,3	1 304,9	1 235,6	138,6	28,2
2007	5 840,9	16 080,0	1 352,7	1 291,1	143,2	29,5
2008	5 991,6	16 770,4	1 347,3	1 370,5	148,3	30,1
2009	6 095,2	17 369,7	1 326,3	1 438,7	155,5	32,7
2010	6 175,3	17 988,1	1 344,0	1 528,3	169,6	32,8
2011	5 702,4	18 091,9	1 204,2	1 607,4	173,2	32,9
2012	5 690,0	17 633,3	1 031,6	1 686,2	164,8	33,5
2013	5 851,2	17 560,6	922,3	1 784,5	160,9	34,2
2014	6 032,7	17 914,6	884,7	1 937,9	165,9	35,0

Tojás

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	millió db											
Kazahsztán	2 276,7	2 316,8	2 514,0	2 494,7	2 664,2	2 989,1	3 306,4	3 720,3	3 718,5	3 673,4	3 896,0	4 291,2
Akmolinszki régió	216,6	219,7	225,9	230,4	208,2	225,4	342,0	448,0	437,7	495,6	523,4	587,2
Aktyubinszki régió	106,0	97,0	109,7	120,1	127,0	139,2	147,5	185,2	177,5	185,8	174,8	173,4
Almatinszkajarégió	565,2	559,9	590,5	481,0	573,1	793,3	866,9	909,3	878,8	815,8	868,0*	980,3*
Atirauszkaja régió	2,4	1,5	1,6	1,6	1,7	1,8	1,8	1,8	1,9	1,8	10,6	23,6
Nyugat-Kazahsztáni régió	40,3	52,0	95,5	93,2	106,5	106,6	113,2	130,8	137,4	136,2	139,7	156,6
Zsambilszkaja régió	82,5	87,7	92,0	93,9	96,1	99,7	109,6	114,1	118,4	115,2	110,5	109,1

Karagandai régió	188,0	177,3	189,1	204,7	208,4	235,0	243,7	299,7	373,3	468,8	554,9	615,2
Kosztanaj régió	314,3	325,5	341,7	356,1	383,2	409,2	441,8	491,8	553,2	527,2	457,2	522,4
Kizilordai régió	40,0	32,6	35,9	36,7	32,3	15,0	14,0	13,6	12,1	9,7	7,1	5,7
Mangisztai régió	0,5	0,7	0,6	0,7	0,8	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6
Dél-Kazahsztáni régió	187,6	195,8	204,3	229,5	238,8	246,8	247,1	271,1	266,2	276,6	276,6	280,2
Pavlodari régió	123,7	111,9	120,6	128,1	125,2	135,6	156,6	186,5	181,9	64,0	121,5	124,9
Észak-Kazahsztáni régió	156,7	176,9	222,2	233,4	249,9	266,8	312,1	396,9	400,2	437,2	492,7	549,3
Kelet-Kazahsztáni régió	248,6	274,7	280,8	282,4	308,9	309,9	305,4	266,9	175,6	135,7	144,1	154,8
Asztana város	0,5	0,6	0,5	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Almati város	3,8	3,0	3,1	2,7	3,9	3,7	3,7	3,6	3,3	2,8	13,8*	7,6*

Növénytermesztési hozamok

mázsa/ha

	Gabonafélék	Olajosok	ebből napraforgó	Burgonya	Zöldségek	Tökfélék	Cukorrépa
1990	12,2	...	9,2	113,0	154,0	84,0	239,0
1991	5,3	...	4,9	99,0	121,0	79,0	148,0
1992	13,2	...	3,3	104,0	114,0	72,0	136,0
1993	9,7	...	3,2	94,0	106,0	69,0	123,0
1994	7,9	...	3,4	94,0	104,0	59,0	77,0
1995	5,0	...	2,9	84,0	101,0	59,0	91,0
1996	6,5	...	1,9	88,0	96,0	58,0	105,0
1997	8,7	...	2,8	84,0	101,0	67,0	116,0
1998	5,6	...	4,2	77,0	114,0	78,0	143,0
1999	13,0	4,9	4,9	108,0	134,0	97,0	172,0
2000	9,4	3,9	4,0	106,0	153,0	119,0	154,0
2001	12,2	5,7	6,0	133,0	166,0	127,0	173,0
2002	11,5	6,3	5,9	139,0	172,0	135,0	207,0

2003	10,8	7,1	6,8	139,0	177,0	144,5	210,4
2004	8,8	6,2	5,9	134,0	186,0	153,2	197,4
2005	10,0	7,0	6,3	150,0	196,0	159,3	209,2
2006	11,7	6,6	5,9	153,6	201,0	167,1	240,8
2007	13,3	7,2	5,9	155,8	211,0	171,7	248,9
2008	10,1	5,5	4,1	143,7	204,0	158,9	204,3
2009	12,6	6,5	5,7	160,0	218,7	161,1	182,9
2010	8,0	5,0	4,4	143,0	214,4	177,0	174,3
2011	16,9	6,7	4,6	167,2	222,9	186,1	188,2
2012	8,6	6,1	5,9	165,9	234,0	206,8	168,2
2013	11,6	8,0	7,0	181,5	238,7	212,4	267,7
2014	11,7	7,8	6,7	184,3	243,0	217,1	240,6

Cukorrépa vetésterület

ezer ha

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazahsztán	22,3	17,5	14,4	13,7	13,1	10,6	11,2	18,2	11,8	2,7	1,2
Almatinszkajarégió	18,0	16,2	14,1	13,7	8,3	5,9	4,8	11,1	6,3	1,6	0,4
Zsambilszkaja régió	4,3	1,3	0,3	0,0	4,7	1,9	5,7	7,0	5,4	1,0	0,8
Kizilordai régió	-	-	-	-	-	-	0,0	-	-	-	-
Dél-Kazahsztáni régió	-	-	-	0,0	0,0	2,8	0,7	0,1	0,1	0,1	0,0
Kelet-Kazahsztáni régió	-	-	0,0	-	0,1	-	-	-	-	-	-

Burgonya vetésterület

ezer ha

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazahsztán	168,2	168,2	153,9	155,5	163,7	170,3	179,5	184,4	190,2	184,8	186,8

Akmolinszki régió	16,8	16,7	14,3	13,4	16,6	17,7	18,2	17,6	18,6	17,0	18,4
Aktyubinszki régió	6,1	6,1	6,7	6,8	7,0	7,4	8,2	8,2	8,3	5,3	5,2
Almatinszkajarégió	33,9	34,2	34,4	34,6	34,4	34,3	35,0	35,4	36,4	37,2	38,3
Atirauszkaja régió	1,0	1,0	0,9	1,0	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,5
Nyugat-Kazahsztáni régió	3,9	4,1	3,3	3,7	3,9	3,8	4,4	3,8	4,1	4,2	4,5
Zsambilszkaja régió	5,9	5,7	5,2	5,8	5,8	5,8	6,0	7,5	8,2	7,4	8,6
Karagandai régió	10,2	10,7	10,6	9,4	10,1	10,5	11,9	12,6	12,8	12,9	13,4
Kosztanaj régió	9,9	9,7	9,9	9,3	9,3	9,6	9,8	10,4	10,5	10,6	9,9
Kizilordai régió	7,9	7,1	6,9	6,8	6,5	7,6	7,8	8,8	8,5	7,8	5,5
Mangiszttau régió	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Dél-Kazahsztáni régió	10,0	9,5	8,0	9,6	9,9	10,2	12,4	13,6	14,7	14,1	14,8
Pavlodari régió	11,9	11,9	9,8	10,6	11,0	11,7	13,1	14,0	16,0	15,0	14,6
Észak-Kazahsztáni régió	22,6	24,7	22,3	21,8	25,9	26,5	26,8	26,6	26,9	27,5	27,3
Kelet-Kazahsztáni régió	26,9	25,7	20,2	21,8	21,2	23,5	24,2	24,2	23,6	24,0	24,1
Asztana város	1,1	1,0	1,3	0,8	1,1	0,9	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6
Almati város	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Olajos növények vetésterület

ezer ha

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bcero											
Kazahsztán	665,0	669,7	751,4	672,8	913,7	1186,1	1 748,1	1 816,2	1 853,9	1 980,9	2 299,5
Akmolinszki régió	17,1	13,0	28,0	16,9	28,7	45,8	130,5	177,8	198,6	251,5	349,2
Aktyubinszki régió	7,1	7,4	11,0	14,8	26,4	19,9	25,1	53,6	40,7	42,3	31,2
Almatinszkajarégió	89,5	95,1	100,6	102,2	106,8	115,3	131,5	143,6	141,5	160,1	163,9
Atirauszkaja régió	-	-	1,0	2,0	2,0	2,0	2,1	0,0	0,8	1,1	0,5
Nyugat-Kazahsztáni régió	12,9	11,9	22,0	17,2	31,3	31,8	82,6	116,1	65,9	55,7	37,1

Zsambilszkaja régió	40,3	30,6	20,3	24,9	28,8	63,4	68,5	78,1	82,3	86,7	93,1
Karagandai régió	0,4	0,5	0,2	-	0,4	1,8	6,4	8,2	17,0	32,3	27,5
Kosztanaj régió	11,8	9,1	34,4	56,6	75,5	55,0	153,4	197,9	219,7	233,3	362,9
Kizilordai régió	3,4	2,5	2,0	2,3	2,4	2,5	3,5	2,2	2,0	1,9	0,9
Dél-Kazahsztáni régió	82,2	73,8	54,3	53,0	61,3	77,4	102	103,1	122,0	108,2	93,6
Pavlodari régió	95,5	103,4	96,3	88,2	168,9	198,4	237,2	225,7	202,8	167,9	138,9
Észak-Kazahsztáni régió	19,9	55,7	114,2	110,1	113,7	220,7	435,0	298,8	383,6	437,8	597,0
Kelet-Kazahsztáni régió	284,9	266,7	267,1	184,6	267,5	352,1	370,2	411,1	377,1	402,1	403,7
Almati város	-	-	-	-	-	-	-	0,0	-	-	-

ebből napraforgó

Kazahsztán	457,6	454,5	492,6	365,7	579,7	723,0	869,3	954,5	794,6	877,4	846,1
Akmolinszki régió	11,8	10,0	13,4	5,5	17,8	22,6	54,5	73,8	54,2	81,8	59,1
Aktyubinszki régió	5,0	3,6	11,0	14,7	25,4	19,2	23,9	53,0	40,2	41,0	29,1
Almatinszkajarégió	28,8	29,2	40,2	43,3	45,2	46,0	38,6	40,8	35,4	31,4	26,5
Nyugat-Kazahsztáni régió	4,4	6,7	19,0	15,1	26,0	26,7	51,7	77,7	38,4	40,3	24,2
Zsambilszkaja régió	4,1	3,6	4,4	3,9	5,3	4,1	3,2	2,3	2,6	2,7	3,5
Karagandai régió	0,4	0,3	0,0	0,0	0,0	0,9	5,3	0,0	0,0	0,6	0,0
Kosztanaj régió	11,2	8,6	10,3	3,4	4,7	7,7	31,0	46,9	36,8	88,8	138,1
Kizilordai régió	1,0	0,5	0,6	0,5	0,3	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1
Dél-Kazahsztáni régió	10,6	10,3	9,0	6,0	6,7	10,6	10,0	5,8	4,4	6,0	6,2
Pavlodari régió	95,4	103,4	96,2	84,7	168,1	197,9	232,5	222,2	199,1	164,4	134,9
Észak-Kazahsztáni régió	4,5	13,7	22,8	4,7	13,7	38,5	53,5	30,0	22,9	35,8	44,9
Kelet-Kazahsztáni régió	280,4	264,6	265,7	183,9	266,5	348,5	364,7	401,7	360,3	384,4	379,5